

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-3-190 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 12-12/383-112
Karar Tarihi : 16.03.2012

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Hilmi BOLATOĞLU, Nazlı VAROL

C. ŞİKAYET EDEN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA SORUSTURMA YAPILANLAR:

Cevdet Aksüt ve Oğulları Kollektif Şirketi-Kral İncir
Dalıca Köyü Mevkii Devlet Yolu Üzeri Nazilli / Aydın

Elmas Dış Ticaret A.Ş.
Mesudiye M. Turanlar Cad. 41/A Germencik / Aydın

Franko Meyve İhracat Tic. ve San. A.Ş.
1479. Sok. No:4/10 Kenet Sitesi Konak / İzmir

Gabay Dış Ticaret ve Gıda San. A.Ş.
Soğukkuyu M. Değirmen Mevkii No:16 Köşk / Aydın

KFC Gıda Tekstil San. A.Ş.
Canakkale Yolu 3.Km Menemen / İzmir

Kırıcı Dış Ticaret A.Ş.
Yeni Şire Pazarı Kale İşhanı No:1 Malatya

Selçuk Gıda Endüstri İhracat İthalat A.Ş.
Kazım Dirik Cad. No:4 K:7/701 Gayret Han Konak / İzmir

Şentaş Tarım Ürünleri İhracat San. ve Tic. A.Ş.
Temsilcisi: Prof. Dr. H. Ercüment ERDEM
Valikonağı Cad. Başaran Apt. No:21/1 34367 Nişantaşı,
Şişli / İstanbul

Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş.
Temsilcisi: Av. Ahmet Bülent İLTER, Av. Serdar AYALP
Üniversite Cad. No:84 Bornova / İzmir

S.S. Tariş İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birliği
Temsilcisi:Av. Emel Nazlı PINAR
Gazi Bulvarı Vural İş Merkezi No:16 K:7 D:14 Konak / İzmir

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Dosyaya konu firmaların aralarında anlaşarak, kuru incir alım fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Soruşturmaya konu teşebbüslerin aralarında anlaşarak kuru incir alım fiyatını belirledikleri iddiası.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 23.08.2010 tarih ve 6599 sayı ile giren başvuruda; soruşturmaya konu firmaların kuru incir alım fiyatını baskılamak amacıyla aralarında anlaşarak ilk yükleme tarihi olarak adlandırılan ihracatın başlama tarihini geciktirdikleri ve aracı firmaların anılan tarihten önce yurtiçine satış amacıyla Aydın ilindeki üreticilerden incir alımı yapmalarına engel oldukları iddia edilerek, gereğinin yapılması talep edilmiştir.
- (4) Anılan başvuru üzerine hazırlanan 31.08.2010 tarih ve 2010-3-190/İİ-10-396.İS sayılı İlk İnceleme Raporu Kurul'un 16.09.2010 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca şikâyete konu iddialara yönelik olarak önaraştırma yapılmasına 10-59/1207-M sayı ile karar verilmiştir.
- (5) Önaraştırma sonucunda hazırlanan 19.10.2010 tarihli, 2010-3-190/ÖA-10-265.HB sayılı Önaraştırma Raporu Kurul'un 27.10.2010 tarihli toplantısında görüşülmüş, incelemeye konu kuru incir teşebbüslerinin ilk yükleme tarihinin ilgili yasal ve yönetsel düzenlemelerde yer alan açık yetkiler uyarınca Ege Kuru Meyve ve Mamulleri ihracatçıları Birliğince belirlenen tarihe onay vermek ya da 2010 yılı ürün sezonunda olduğu gibi doğrudan doğruya resen belirlemek suretiyle Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilen idari bir işlem niteliğinde olduğu anlaşıldığından konuya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında yapılacak bir işlem bulunmadığına 10-67/1425- 541 sayı ile karar verilmiştir. Bununla beraber önaraştırmadaki diğer bulgular dolayısıyla ve 10-67/1425- M sayı ile;
- S.S. Tariş İncir Tarım Satış Koop. Birliği (Tariş İncir),
  - Gabay Dış Ticaret ve Gıda San. A.Ş. (Gabay),
  - KFC Gıda Tekstil San. A.Ş. (KFC),
  - Franko Meyve İhracat Tic. ve San. A.Ş. (Franko),
  - Osman Akça Tarım Ürünleri ithalat ihracat San. ve Tic. A.Ş. (Osman Akça),
  - Şentaş Tarım Ürünleri ihracat San. ve Tic. A.Ş. (Şentaş),
  - Selçuk Gıda Endüstri ihracat ithalat A.Ş. (Selçuk),
  - Elmas Dış Ticaret A.Ş. (Elmas),
  - Cevdet Aksüt ve Oğulları Kollektif Şirketi (Kral İncir)ve
  - Kırıcı Dış Ticaret A.Ş. (Kırıcı)
- hakkında kuru incir alım fiyatlarının müzakere edilmesi/belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenebilmesi amacıyla aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.
- (6) Kurulun soruşturma açılmasına ilişkin kararının ardından taraflara bildirimler, 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 11.11.2010 tarihinde yapılmış ve taraflardan 30 gün içinde birinci yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir. Bildirimler 12.11.2010 ve 22.11.2010 tarihlerinde tebellüğ edilmiştir. Taraflar 10.12.2010 tarih ve 9357 sayı; 14.12.2010 tarih ve 9422 sayı; 16.12.2010 tarih ve 9446 sayı; 17.12.2010 tarih ve 9464 sayılı yazılar ile savunma süresi için uzatma talebinde bulunmuşlardır. Cevabi yazılar taraflara 17.12.2010 tarih ve 6197/6199 sayı ile gönderilmiştir.

12-12/383-112

- (7) Tarafların savunmaları 17.12.2010, 20.12.2010 ve 21.12.2010 tarihlerinde Kuruma intikal etmiştir. 09.06.2011 tarih ve 3536 sayı ile Ege İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinden istenen bilgiler Kuruma 04.08.2011 tarih ve 5674 sayı ile ulaşmıştır.
- (8) Soruşturmanın 6 aylık süresinin yeterli olmadığına ilişkin olarak Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 26.03.2011 tarihli Bilgi Notu Kurul'un 07.04.2011 tarihli toplantısında görüşülmüş, Kurulca, 11-22/389-M sayı ile soruşturma süresinin 4054 sayılı Kanun'un 43/1. maddesi çerçevesinde 6 ay uzatılmasına karar verilmiştir.
- (9) 23-25.08.2011 tarihlerinde yapılan yerinde incelemeler ertesinde İzmir Ticaret Borsasından 05.09.2011 tarih ve 6244 sayılı, Aydın Ticaret Borsasından 08.09.2011 tarih ve 6364 sayılı, Nazilli Ticaret Borsasından 09.09.2011 tarih ve 6402 sayılı yazılar ile incir alım fiyatları Kuruma intikal etmiştir.
- (10) Soruşturma sonucunda hazırlanan 27.10.2011 tarih ve 2010-3-190/SR-11-265.HB sayılı Soruşturma Raporu taraflarca 03.11.2011 tarihinde tebellüğ edilmiştir. Gabay, KFC, Franko, Şentaş, Selçuk, Elmas, Kral İncir ve Kırıcı'nın savunmaları 01.12.2011 tarih ve 8205 sayı; Tariş İncir'in savunması 02.12.2011 tarih ve 8227 sayı ile Kuruma intikal etmiştir. Osman Akça'nın 30 günlük ek süre talebi Kurul'un 07.12.2011 tarihli toplantısında 11-60/1557-M sayı ile kabul edilmiş ancak söz konusu tarafın ikinci yazılı savunması 07.12.2011 tarih ve 8328 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (11) İkinci yazılı savunma süresinin sona ermesinin ardından 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ek yazılı görüş hazırlanarak soruşturma taraflarına tebliğ edilmiştir. Ek yazılı görüşün taraflara tebliğ edilmesinden sonra ilgili teşebbüslerden Tariş İncir'in savunması 19.01.2012 tarih ve 547 sayı ile, Osman Akça'nın savunması 23.01.2012 tarih ve 636 sayı ile, diğer teşebbüslerin ise temsilcilerinin imzasıyla 19.01.2012 tarih ve 558 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Ek yazılı görüş, tüm taraflarca 21.12.2011 tarihinde tebellüğ edilmiştir. Soruşturma muhatabı taraflardan Gabay, KFC, Franko, Şentaş, Selçuk, Elmas, Kral İncir ve Kırıcı'yı temsilen Av. Dr. Ercüment Erdem sözlü savunma toplantısı talebinde bulunmuştur. Buna istinaden 26.01.2012 tarih ve 12-03/141-M sayılı Kurul kararı ile sözlü savunma toplantısının 06.03.2012 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Sözlü savunma tarihinin taraflara bildirilmesinin ardından 01.02.2012 tarih ve 926 sayılı yazı ile temsilci Ercüment Erdem ilgili tarihte yurtdışında olacağını Kuruma bildirmiş olup, sözlü savunma tarihinin değiştirilmesini talep etmiştir. Bu çerçevede temsilcinin müsait olduğu günler belirlenerek (12 Mart ile başlayan hafta) 01.02.2012 tarih ve 2010-3-190/BN-02 sayı ile temsilcinin talebi Kurula iletilmiştir.
- (12) Daha sonra 02.02.2012 tarih ve 12-04/178-M sayılı Kurul kararıyla sözlü savunma toplantısının 13 Mart 2012'de yapılması öngörülmüştür. Bu defa Tariş İncir tarafından 05.03.2012 tarih ve 1835 sayılı yazı ile Rekabet Kurulu Nezdinde Yapılan Sözlü Savunma Toplantıları Hakkında Tebliğ'in 9. maddesi uyarınca sözlü savunma toplantısının Tariş incir ile ilgili kısmının tamamen gizli oturum olarak yapılması talep edilmiştir. Talebe ilişkin olarak hazırlanan 06.03.2012 tarih ve 2010-3-190/BN-03 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 08.03.2012 tarih ve 12-10/361-M sayılı toplantısında görüşülerek sözlü savunma toplantısının gizli yapılmasını gerektirecek bir neden olmadığı gerekçesiyle talep reddedilmiştir.
- (13) 13.03.2012 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmıştır.
- (14) Kurul, 16.03.2012 tarihinde 12-12/383-112 sayılı nihai kararını vermiştir.

- (15) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle;.
- 1- Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş., Cevdet Aksüt ve Oğulları Kollektif Şirketi-Kral İncir, Elmas Dış Ticaret A.Ş., Franko Meyve İhracat Tic. ve San. A.Ş., Gabay Dış Ticaret ve Gıda San. A.Ş., KFC Gıda Tekstil San. A.Ş., Kırıcı Dış Ticaret A.Ş., Selçuk Gıda Endüstri İhracat İthalat A.Ş., Şentaş Tarım Ürünleri İhracat San. ve Tic. A.Ş. ve S.S. Tariş İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin kuru incir azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri,
- 2-Söz konusu anlaşmaya 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet tanınamayacağı,
- 3- Yukarıda madde 1'de adı geçen teşebbüsler hakkında, hafifletici unsurlar dikkate alınarak yapılan değerlendirme çerçevesinde, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiği, sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

I. İNCELEME ve DEĞERLENDİRME

I.1.Taraflar

I.1.1. Gabay Dış Ticaret ve Gıda San. A.Ş. (Gabay)

- (16) Kuru incir ve kuru kayısı ihracatı yapan Gabay, kuru incir ihracatında Türkiye'nin önde gelen firmalarından olup, Aydın ilinde bir işleme tesisi bulunmaktadır.
- (17) Şirket ortaklarından Menaşe Gabay, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu üyesidir. Şirketin 2009 yılı cirosu (.....) TL'dir. Aydın Güzelhisar Vergi Dairesinin 8.12.2009 tarih 45011 sayılı yazısı ile Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 688 sayılı yazısı gereğince 1 Temmuz ile 30 Haziran döneminin özel hesap dönemi olarak kabul edilmesinden dolayı şirket 01.01.2010-30.06.2010 dönemini kıst dönem olarak beyanda bulunmuş, 01.07.2010-30.06.2011 özel hesap dönemi için ayrıca beyanname verilmiştir. Bu nedenle 2010 yılı gelir tablosu sadece ilk altı ay için olup, söz konusu döneme ilişkin ciro (.....)'dir.

I.1.2. Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş. (Osman Akça)

- (18) Akça Holding bünyesindeki şirketlerden biri olan İzmir ilinde yerleşik olan şirket 1955 yılında Osman Akça tarafından kurulmuştur. Osman Akça, kuru üzüm, kuru kayısı ve kuru incir ihracatı ile iştiğal etmekte olup Aydın ilinde bulunan bir kuru incir işleme tesisine sahiptir.
- (19) Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Göksan aynı zamanda Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği yönetim kurulu üyesidir. Şirketin 2009 yılı cirosu (.....) TL, 2010 yılı cirosu (.....).

I.1.3. Cevdet Aksüt ve Oğulları Kollektif Şirketi (Kral İncir)

- (20) Nazilli, Aydın'da yerleşik bir firma olan Kral İncir, ihracat amacıyla önemli miktarda incir alımı gerçekleştirmektedir. Kral İncir, kuru incir ihracat sektörünün önemli oyuncularındandır.
- (21) Firmanın kontrolüne sahip Ziya Aksüt, mevcut durumda Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliğinde yönetim kurulu üyesi olmamakla birlikte geçmiş dönemlerde üyelik faaliyetini yürütmüş olup halihazırda Nazilli Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanıdır.

12-12/383-112

Şirketin 2008-2009 Haziran ayları arası net satışları (.....) TL, 2009-2010 Haziran ayları arası net satışları (.....).

I.1.4. Elmas Dış Ticaret A.Ş. (Elmas)

- (22) Aydın ilinde yerleşik bir firma olan Elmas kuru incir ihracatı faaliyetini gerçekleştiren önemli firmalardandır. Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı Tahsin Elmas, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliğinde yönetim kurulu üyesidir. Şirketin 2009 yılı cirosu (.....) TL, (.....)'dir.

I.1.5. Şentaş Tarım Ürünleri İhracat San. ve Tic. A.Ş. (Şentaş)

- (23) Sektörün önde gelen kuru incir ihracatçısı firmalarından olan şirketin 2009 yılı cirosu (.....), 2010 yılı cirosu (.....) . Şirket hissedarlarından Gürcan Şen, Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliğinde yönetim kurulu üyesidir.

I.1.6. Selçuk Gıda Endüstri İhracat İthalat A.Ş. (Selçuk)

- (24) 1932 yılında Alharal Kollektif Şirketi unvanıyla kurulan, daha sonraki yıllarda unvan değiştiren, 1998 yılında da hisseleri İMKB'ye kote edilmiş olan şirketin 2009 yılı cirosu (.....) TL, 2010 yılı cirosu (.....)'dir. Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı Eliya Alharal Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliğinde yönetim kurulu üyesidir.

I.1.7. Franko Meyve İhracat Tic. ve San. A.Ş. (Franko Meyve)

- (25) 1952 yılında Giuseppe ve Davide Franko kardeşler tarafından kurulan şirket başta incir olmak üzere kuru meyve ürünleri ihracatı gerçekleştirmekte olup, 2009 yılı cirosu (.....) TL, 2010 yılı cirosu (.....) TL'dir. Franko Meyve'nin Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Rafael Çikurel Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliğinde yönetim kurulu üyesidir.

I.1.8. KFC Gıda Tekstil San. İth. İhr. Yat. A.Ş. (KFC)

- (26) 1950 yılından itibaren tarım işleri ile uğraşan Celep ailesinin sahibi olduğu KFC'nin 2009 yılı cirosu (.....) TL, 2010 yılı cirosu ise (.....) TL'dir.

I.1.9. Kırıcı Dış Ticaret A.Ş. (Kırıcı)

- (27) Esas olarak kayısı ticareti ile iştigal ettiğini beyan eden Malatya merkezli Kırıcı'nın tek başına 2010 yılı cirosu (.....) TL'dir. Ege İhracatçılar Birliği (EİB)'nden elde edilen belgelere göre Kırıcı'nın 2010 yılında 2.105.004 kg incir ihracatı bulunmaktadır.
- (28) Yapılan incelemeler sonucunda Kırıcı ile ekonomik bütünlük içinde olduğu değerlendirilen iki şirketin daha olduğu anlaşılmıştır. Bu şirketlerden ilki Kırıcı Kuru Meyva ve Gıda, Tekstil, Turizm, Sanayi ve Tic. A.Ş. (Kırıcı Kuru Meyva)'dir. İkincisi ise, Özkırıcı Gıda San. ve Tic. A.Ş. (Özkırıcı)'dir.
- (29) Kırıcı Kuru Meyva'dan elde edinilen bilgiye göre Kırıcı, 2009 yılında daha pasif bir konuma alınmış ve grup faaliyetleri daha çok Kırıcı Kuru Meyva üzerinden yürütülmüştür. 2010 yılında tüccardan ve müstahsilden kuru incir alımı olmayan Kırıcı Kuru Meyva, alımlarının çoğunu Özkırıcı şirketinden yapmıştır. Şirketin 2010 yılı cirosu (.....)'dir.
- (30) Tüccar ve müstahsilden incir alımı yapan ve Kırıcı Grup ekonomik bütünlüğü içinde yer aldığı değerlendirilen Özkırıcı'nın 2009 yılı cirosu (.....) TL, 2010 yılı cirosu ise (.....).

I.1.10. S.S. Tariş İncir Tarım Satış Koop. Birliği (Tariş İncir)

- (31) 1910 yılından itibaren başlangıçta incir ve üzüm daha sonra pamuk ve zeytinyağı ürünleri temelinde örgütlenen her biri ayrı tüzel kişiliğe sahip dört kooperatif birliğinden biri olan Tariş İncir'in, 15 kooperatifi ve 7000'e yakın ortağı vardır. Tariş İncir 1943 yılında faaliyete geçmiştir. Aydın ili Germencik ilçesinde bulunan İncir İşleme ve Depolama Tesisleri ise 2006 yılında faaliyete başlamıştır.
- (32) Tariş İncir kuru incir ihracatının yanı sıra yurtiçinde de önemli miktarda kuru incir satışı gerçekleştirmektedir. Üretici birliği olması gereği piyasa koşulları çerçevesinde üretici lehine fiyatlarla alım yapılması hedefi de olmakla birlikte Tariş İncir, kar maksimizasyonu amacını taşıyan bir teşebbüstür. Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulunda Tariş İncir'i temsilen bir üye bulunmaktadır.
- (33) Teşebbüssün 2009 yılı cirosu (.....) TL, 2010 yılı cirosu (.....)'dir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Genel Bilgiler

- (34) 20'nci yüzyılın başlarından itibaren tarımda üreticilerin korunmasına yönelik politikalar benimsenmiştir. Özellikle ABD ve Batı Avrupa'da sanayi devrimiyle birlikte giderek güçlenen ve eksik piyasa koşulları altında faaliyetini sürdüren sanayi kesiminin karşısında tam rekabete yakın piyasa koşulları altında faaliyet gösteren tarım kesiminin zayıf kalması bu kesimin devlet tarafından korunması gerekliliğini doğurmuştur.
- (35) Tarım politikaları temel olarak kırsal kesim gelirlerinin belli bir seviyenin üzerinde tutulması hedefine yöneliktir. Sayıları binlerle ifade edilen alıcı (nihai tüketici) ve satıcıların (çiftçi) arasına, birkaç düzeyde (tüccar, işleyici perakendeci) aracı olarak adlandırılabilir ekonomik birimlerin girmesi ve yine aracılardan, özellikle işleyiciler seviyesinde, homojen nitelikteki ürünlere marka, reklam ve ambalajlama gibi yollarla heterojen nitelik kazandırması nedeniyle tarımsal piyasalar aksak rekabet piyasalarına yaklaşmaktadır. Bu durum piyasalarda aracılardan lehine bir eşitsizlik yaratmaktadır. Bu nedenle tarımsal faaliyetlerde üretim ve nihai tüketim arasında çeşitli düzeylerde birden çok piyasa gözlenmektedir. Bu bağlamda, tarımsal üretim tüketim zincirinin; birincil üretimde kullanılan girdilerin üretimi, temel tarımsal ürünlerin işlenmesi ve bunların pazarlanması halkaları, farklı nitelikteki piyasa türlerine işaret etmektedir.
- (36) Söz konusu piyasalarda rekabetin seviyesini, ağırlıklı olarak piyasada faaliyet gösteren aktörlerin güç dengeleri belirlemektedir. Öte yandan bu piyasalar birbirinden tamamen ayrılmış piyasa karakteri göstermezler. Zincir içindeki piyasalardan birinde meydana gelen herhangi bir değişiklik diğer piyasaları da etkileyebilmektedir. Ürün işleme piyasasında çok sayıda çiftçi ürünlerini, ya doğrudan bu ürünleri işlemek üzere talep eden yine sınırlı sayıda işleyiciye ya da bu iki kesim arasında ürün akışını sağlayan aracılara sunmaktadır. Bu yapının bir sonucu olarak, tarımsal piyasalarda güç dengesi birincil üreticilerin aleyhindedir.
- (37) Rekabet kuralları, tarımsal sektörlerde çiftçi birlikleri ve kooperatifleri dışında eksiksiz uygulanmaktadır. Çiftçi birlikleri ve kooperatiflere yönelik olarak birçok ülke mevzuatında düzenlemeler bulunmaktadır.

12-12/383-112

- (38) Genellikle tarımsal sektörlerde birincil üreticiler ürünlerini monopson, oligopson ya da monopsoncu rekabet koşullarında faaliyet gösteren aracı ya da işleyicilere, ortalama maliyetine yakın hatta bazen bu düzeyin de altındaki fiyatlarla satmak zorundadır. Eş deyişle, güç dengesizliğinin, rekabetin birincil üreticiler aleyhine ortadan kaldırılması sonucunu doğurması muhtemeldir.
- (39) Dünyada kuru incir üretimi, az sayıda ülkede ve sınırlı miktarlarda gerçekleştirilmektedir. Yaklaşık olarak 280.000 ton taze incir üretimi ile Türkiye, dünya taze incir üretiminin yaklaşık %25-30'unu, kuru incirde ise ortalama yaklaşık 90.000 tonluk dünya üretiminin yaklaşık 50.000 tonunu (~%55) gerçekleştirmektedir. Özellikle üretici ülkelerin iç tüketim miktarları dikkate alındığında, dünya ticaretine konu olan kuru incir üretiminin çok büyük bir bölümünün Türkiye tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.
- (40) Kuru incir Türkiye'nin en önemli tarımsal ihracat ürünlerinin başında gelmektedir. Dosya mevcudundan, ihracatın %80'den fazlasının Avrupa Birliği ülkelerine yönelik olduğu, 2010 yılında en önemli pazarların sırasıyla Fransa, Almanya, İtalya, Rusya ve İsviçre'nin olduğu anlaşılmaktadır. Dünya kuru incir ihracatında Türkiye yaklaşık %60'lık payıyla en başta gelen ülkedir.
- (41) 2008 Ekim ayı ortalarından itibaren global ekonomik krizin olumsuz etkisiyle ihracat birim fiyatlarında %20'ye varan oranlarda gerilemeler görülmesi dolayısıyla ihracat geliri gerilemiş, 2009/2010 sezonunda ise öngörülen rekor miktarının yüksekliği ve global ekonomik krizin getirdiği talep azalması nedenleriyle ihracat fiyatları daha da gerileyerek ton başına 4.000 ABD Doları seviyesinin altına düşmüştür.
- (42) Türkiye'de üretim yaşıncirin yaklaşık üçte biri taze olarak tüketilmek üzere iç ve dış pazarlara sunulmaktadır. Aydın'ın tamamına yakın bölümünde ve İzmir'in Tire, Ödemiş ve Beydağ ilçelerinde üretilen kuru incir, Büyük ve Küçük Menderes havzalarında yerleşik 30.000'in üzerinde çiftçi ailesinin geçimini sağlamaktadır. Ülkemizde kuru incir hasadı her yıl iklim şartlarının normal seyretmesi halinde Ağustos ayının son haftasında başlayıp arazinin yüksekliğine göre değişmekle birlikte Eylül-Ekim aylarında tamamlanmaktadır. Üretilen çeşitler arasında Sarılop ve Sarı Zeybek (%88) önemli pay sahibi olup, Bursa Siyahı (Dürdane İnciri), Göklop, Yeşilgüz, Morgüz ve Bardacık gibi diğer çeşitlerin payı %12'dir. Sarılop adı verilen incir çeşidi büyüklüğü, tadı, açık renkli oluşu ve yumuşak kabuğu ile dünyada kurutmaya en uygun türlerden biridir.
- (43) Diğer meyvelerden farklı olarak incirler, ağaçta bırakılarak mümkün olduğunca kurutulur ve buruk aşamaya gelince yere düşerler. Ağaç altına kendi halinde düşen incirler %25-50 arasında su içerirler. Kurutmanın amacı su oranını %18-20'ye indirmektir. Çünkü depolanacak bir meyvede fermantasyon ve bozulma meydana gelmemesi için en çok %20 su olması gerekir. Bu amaçla çok değişik araçlar kullanılmaktadır. Kurutma, Türkiye ikliminin uygun olması nedeniyle doğal koşullarda güneş altında yapılmaktadır. Üretici tarafından doğal yöntemlerle güneş altında 2-4 gün süre ile kurutulan incirler alım yapan kişi ve işletmelere satılmaktadır.
- (44) Diğer gıda maddelerinde olduğu gibi incirde de üretim başlangıcından tüketildiği zamana kadar, koşullara bağlı olarak çeşitli küfler gelişip istenmeyen bozulma ve değişikliklere neden olabilmektedir. Bazı küf türleri, belli bazı koşullarda ürünün tat ve bileşimini bozduğu gibi toksin özelliği gösterebilmektedir. Kuru incire ilişkin olarak bunlardan kanser yapıcı özelliği nedeniyle, özellikle "aflatoksin" olarak isimlendirilenler üzerinde durulmaktadır. Özellikle ihracatta ürünlerin geri gönderilmesine yol açan ve ilk kez 1972 yılında Danimarka'ya ihracat edilen kuru incirlerde görülen aflatoksin sorununa ilişkin olarak halihazırda hem üreticiler hem de ihracatçılarca çeşitli tedbirler alınmaktadır.

- (45) İncir alımı yapan firmalar işleme tesisinde ürünleri boylama ve bir tür zararlılardan koruma işlemi olan fümigasyon işleminden geçirdikten sonra ultraviyole ışık yardımı ile aflatoksin içeren ürünleri ayırmaktadır. Ardından incirler yıkama, işleme ve paketleme aşamalarından geçmektedir.
- (46) Kurutmalık incirlerde aranan temel özellikler; meyvenin ince kabuklu, kalın etli, kuru madde ve şekerce zengin olması, düzgün ve homojen kuruması, kuruma süresinin kısa olması, kuruduğu zaman kabuğu karamayıp aksine açık renk alması, kabuk inceliğini muhafaza etmesi, meyvenin iri, yumuşak ve ballı olması, çekirdek miktarının az olmasıdır. İhracat amacıyla üreticiden alımı yapılan kuru incirlerin bu özellikleri barındıran tip ve kalitedeki sarı lop ve sarı zeybek incirleri ile sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.
- (47) Kurutma işlemi incirin depolama süresini artırdığı gibi, besin değerini de artırmaktadır. Taze incirler yaklaşık %12 oranında şeker ihtiva ederken, kurutulduktan sonra şeker oranı %50-%70 dolaylarına yükselmektedir. Kullanım alanları ve gıda olarak tüketim şekilleri bakımından da kuru incir taze incirden farklılaşmaktadır. Kuru incir, doğrudan tüketildiği gibi çeşitli unlu mamullerin imalatında, çeşitli yemeklerin yapımında, şekerli mamuller imalatında ve meyve karışımlarında kullanılabilir. Kalitesi düşük olanlardan pekmez, hurda incirlerden de etil alkol üretilmektedir. Etil alkolün üretimi esnasında ortaya çıkan incir çekirdekleri de boya, kozmetik ve ilaç sanayinde değerlendirilmektedir.
- (48) Kuru incir ihracatçısı firmalar ağırlıklı olarak Ege Bölgesi'nde yerleşmiş olup bu firmalar genellikle aynı zamanda üzüm, kayısı gibi diğer kuru meyvelerin ihracatını da gerçekleştirmektedir. Söz konusu firmalar Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (Kuru Meyve Birliği) çatısı altında bir araya gelmektedir. Tariş İncir gibi üretici kooperatiflerinin 2000 yılında başlayan özerkleşme sürecinde devletin kooperatifler aracılığıyla yürüttüğü fiyat desteği uygulaması sona erdiğinden piyasada fiyatların oluşmasında yüksek miktarda alım yapan ihracatçı firmaların alımları belirleyici olmaktadır.

1.2.1.1. Tedarik ve İhracat Süreci

- (49) Kuru incir pazarında ticaret, müstahsiller ile orta veya büyük aracı toptancılar ve ihracatçılar arasında gerçekleşmektedir. Kuru incir, her yıl her biri 24 gün süren dört ayrı sergide kurutulur ve satışa hazır hale gelir. Dolayısıyla her bir üretici üretimini dört ayrı partide satar. Bu durum ihracatçıların tedariklerini küçük miktarlarda satış yapan müstahsillerden yapmalarını engellemektedir. Nitekim ihracatçılar kendileri için gerekli binlerce ton ürünü, büyük ölçüde orta ve küçük müstahsillerden oluşan bir topluluktan ayrı partiler halinde tedarik edememektedir. Müstahsillerden ürünü genellikle aracı toptancı denilen büyük, orta ve küçük tüccarlar toplamakta, bu tüccarlar, müstahsillerden satın aldıkları ürünleri daha büyük tüccarlara ve ihracatçılara satmaktadır.
- (50) Satın alınan incirler tesislerde işlenmeden önce ürünün bozulmasına karşı yıkama, temizleme ve aflatoksin kontrolü işlemlerine tabi tutulurlar. Ülkemizde kuru incirin ihracat amaçlı ilk yüklemesi ancak Eylül ayı sonu ve Ekim ayı başı gibi yapılabilmektedir. Nitekim bu ilk yüklemeden sonra, ürünün piyasa fiyatı düşmeye başlamakta ve bu düşüş Kasım ve Aralık aylarında da hızla devam etmektedir. İlk yüklemenin özelliği, ağırlıklı olarak büyük perakendecilerden oluşan müşterilerin tamamına aynı anda ve mümkün olduğunca çok miktarda mal tedarik edilmesinin sağlanmasıdır. Anılan ilk yükleme tarihi, Kuru Meyve Birliği Genel Kurulunda belirlenmekte, Ekonomi Bakanlığının onayı ile kesinleşmektedir. Bu ilk yükleme "turfanda" ürün yüklemesi olarak kabul edildiğinden, sektör için önemlidir.

I.2.1.2. Kuru İncirin Fiyatlandırma Açısından Sınıflandırılması

- (51) Kuru incirin fiyatlandırılabilmesi için ürünün boylama denilen kalitelendirme/seçme aşamasından geçmesi gereklidir. Ürünler 1 kg'daki tane sayısına göre birden onbire kadar aşağıdaki tabloda sunulduğu şekilde boylara ayrılmakta, her boy sınıfı içinde de kusurlu incir (rüfuz) miktarına göre farklı rüfuz grupları bulunmaktadır.

Tablo 1: Kuru İncir Boyutlarına Göre Sınıflandırma

Boy numarası	1 kg'daki meyve sayısı
1	40'a kadar
2	41 - 45
3	46 - 50
4	51 - 55
5	56 - 60
6	61 - 65
7	66 - 70
8	71 - 80
9	81 - 100
10	101 - 120
11	121 ve üzeri

- (52) Bu sınıflama sistemi pazarda kullanılan sistemdir. Ancak TSE'nin de ayrıntılı bir sınıflama sistemi bulunmaktadır. TSE Teknik Kurulunun 07 Aralık 2006 tarihli toplantısında kabul edilerek yayımlanan TS 541'e göre kuru incir "işlenip işlenmeme durumlarına göre gruplara, işleme şekillerine göre tiplere, kalite özelliklerine göre sınıflara, 1 kg'daki tane sayısına göre de boylara ayrılır." TS 541 boy sınıflandırması yukarıda sunulan tablo ile aynıdır. TS 541 Kalite sınıfları şu şekildedir:

"Ekstra: Ekstra sınıf kuru incirler, çok iyi kalitede olmalı hiçbir kusur taşımamalı, çeşidinin ve/veya ticari tipinin özelliklerine sahip olmalıdır. Bu sınıftaki kuru incirler boy ve renk bakımından bir örnek olmalıdır. Bunlar tolerans dışındaki kusurlardan tamamıyla arı olmalıdır. Bunlarda ürünün genel görünüşünü kalitesini muhafaza kalitesini ve ambalajlı olarak piyasaya arzını olumsuz etkilemeyen hafif kusurlara müsaade edilir. Bu sınıfa giren kuru incirlerde şekerli doku çok iyi gelişmiş ve incir kabuğu ihracat periyodunda istenen yumuşaklıkta olmalıdır. Bu sınıftaki kuru incirlerde 1 kg daki kuru incir sayısı 65 den fazla olmamalıdır.

Sınıf I: Bu sınıfa giren kuru incirler iyi kalitede olmalı, hiçbir kusur taşımamalı, çeşidinin ve/veya ticari tipinin özelliklerine sahip bulunmalıdır. Bu kuru incirlerdeki şekerli doku iyi gelişmiş olmalı, incir kabukları çeşide ve ihracat periyodunda istenen yumuşaklıkta olmalıdır. Bu sınıfa giren kuru incirlerde 1 kg'daki kuru incir sayısı en fazla 120 adet olmalıdır.

Sınıf II: Bu sınıfa giren kuru incirler daha üst sınıflara girmek için yeterli özellikleri taşımayan, ancak yukarıda bildirilen asgari özelliklere sahip olan kuru incirlerdir. Bu sınıfta tüketim kalitesini olumsuz etkilemeyen kabuk kusurlarına müsaade edilir.

Endüstriyel Sınıf: Bu sınıfa diğer sınıflara giremeyen özüllü incirler girer ancak içinde en az % 10 oranında doğrudan tüketime elverişli incir bulunmalıdır."

- (53) Kuru incirin üreticiden alınması aşamasında esas olan ölçüt boy sınıflandırması olup kalite açısından TS 541'de yer alan aşağıdaki toplam tolerans değerlerinin de çapraz olarak esas alındığı anlaşılmaktadır.

12-12/383-112

Tablo 2: TS 541 Kuru İncir Tolerans Değerleri

	Tolerans (1000 g'lık bir birimde bulunmasına izin verilen özür lü kuru incirin kütlece yüzdesi)			
	Ekstra	Sınıf I	Sınıf II	Endüstriyel
Toplam tolerans, en çok	10,0	15,0	30,0	Serbest

- (54) İncir boylarına göre tolerans değerleri de dikkate alınarak alım aşamasında ürünün fiyatlaması ilgili alım eksper i tarafından yapılmaktadır.

I.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (55) Soruşturma konusu iddialar kuru incir alım fiyatlarının belirlenmesine ilişkindir. Dosya konusu olayda ilgili ürün pazarı “kuru incir tedarik pazarı” olarak belirlenmiştir.

I.2.3 İlgili Coğrafi Pazar

- (56) Dosya kapsamında ilgili coğrafi pazarlar ayrı ayrı olmak üzere “İzmir ve Aydın illeri” olarak tespit edilmiştir.

I.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.3.1. İncelemeye Konu Teşebbüslerde Yapılan Yerinde İncelemeler ve Görüşmeler

I.3.1.1. Gabay

- (57) Gabay'ın İzmir'de bulunan yönetim ofisinde 20.09.2010 ile 23.08.2011 tarihlerinde ve Aydın'da bulunan tesislerinde 23.08.2011 tarihinde gerçekleştirilen yerinde incelemelerde konuya ilişkin olarak elde edilen belgeler EİB tarafından Kuru Meyve Birliği'nde yönetim kurulu üyesi olması sıfatıyla Gabay'a ve diğer üyelere gönderilen elektronik postalar ve bunlara cevaben diğer yönetim kurulu üyelerince gönderilen elektronik postalardan oluşmaktadır. Bu belgeler çerçevesinde EİB çatısı altında kuru incir ihracatçısı firmaların katılımıyla gerçekleştirilen toplantılarda görüşülen soruşturma konusu ile bağlantılı olabilecek hususlara ilişkin aşağıda sunulan bilgiler edinilmiştir.
- (58) **Belge 1** – 10.08.2010 tarihinde EİB tarafından gönderilen elektronik postada, bahsi geçen ve yönetim kurulu üyelerinin onayıyla Kuru Meyve Birliği üyelerine gönderilecek olan “FOB maliyet listesi” alım fiyatı haricindeki tüm maliyet kalemlerine ilişkin bilgi içermektedir. Belgedeki ifadelerden 2010 alım fiyatı belli olmadığından bahisle geçen yılın alım fiyatı baz alınarak toplam maliyet hesabı yapıldığının açıklandığı anlaşılmaktadır. Söz konusu listede 1 ton 4 numara (51-55) dökme (10-15kg'lık ambalajda) kuru incir için masraf kalemlerinin ne kadar olacağı belirtilmektedir. Maliyet kalemleri toplanarak, toplam maliyet 2.522 TL ya da 1.710 \$ olarak belirlenmiştir. Söz konusu maliyet kalemleri listesi yönetim kurulu üyeleri tarafından onaylandıktan sonra Kuru Meyve Birliği üyelerine iletilmektedir.

Belgeden anlaşılan bir diğer husus da Kuru Meyve Birliği üyelerine 2010 yılı kuru incir alım standartları başlığı altında birtakım bilgiler gönderildiğidir. Söz konusu alım standartları üründen alınacak numune miktarı, fiziksel kusur ve diğer kusurlar, küf, fermente ve ekşi, aflatoksin, nem/rutubet, yabancı madde, böcek, hasarlı ürün miktarına ilişkin tolere edilecek oran ve seviyeler ile renk-boy ve taşıma- istiflemeye ilişkin hususları içermektedir

- (59) **Belge 2** – 03.09.2010 tarihinde EİB tarafından gönderilen elektronik posta 06.09.2010 tarihinde EİB binasında gündemi 2010 mahsulü incir fiyatlarının belirlenmesi olan bir toplantıya davete ilişkindir.

12-12/383-112

- (60) Yapılan görüşmede Gabay Yönetim Kurulu Başkanı, incir ihracatçıları olarak EİB'de bir araya gelindiğinde ilk yükleme tarihi ve tavsiye fiyat listesinin belirlendiği, bu listenin tavsiye niteliğinde olup bağlayıcı olmadığı, ilk yükleme tarihinin incirin yeterince kurduğundan emin olunması ve ayrıca incir ihracatının en büyük sorunu olan aflatoksin kontrollerinin uygun biçimde yapılabilmesi için de gerekli olduğu, ilk yükleme tarihinin belirlenmesinin ülkemizin incir ihracatındaki imajını ve güvenilirliğini korumak olduğu, iddia edildiği gibi üreticiden yapılan alımların fiyatları düşük tutmak gibi bir amaca hizmet etmediği, tersine, erken ihracat yaparak kaliteye dikkat etmeyen firmaların düşük fiyatla satım yaptıkları için üreticiden yapılan alım fiyatlarının da düşmesine neden oldukları, iddia edilen biçimde bir anlaşmanın söz konusu olmadığını beyan etmiştir.

I.3.1.2. Osman Akça

- (61) İzmir'de bulunan Akça Holding merkez ofisinde yer alan Osman Akça'da 21.09.2010 ile 23.08.2011 tarihlerinde ve Aydın tesislerinde 23.08.2011 tarihinde yapılan yerinde incelemelerde bulunan konuya ilişkin belgelere aşağıda yer verilmektedir:
- (62) **Belge 3** – 22.07.2010 tarihinde Osman Akça çalışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen şirket içi elektronik postada; yaş incirin piyasaya çıktığı, incir sezonun bu sene 7-10 gün erken geldiği, mahsul bol ve kaliteli olursa yapılacak iki şeyin olduğu bunlardan birinin İncir fiyatlarını düşük açmak, diğerinin ilk yüklemeyi bu seneye mahsus öne çekmek olduğu şeklinde ifadeler bulunmaktadır.
- (63) **Belge 4** – 18.08.2010 tarihinde Osman Akça çalışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen elektronik postada; dahili piyasada alımların başladığı, Nazilli'de bir hareketlenme olduğu, gelen ürünlerin kötü olmadığı, dahili piyasa alımları tüccarların 4 no civarı inciri 3 TL-3,2 TL arası alıp dahili işletmelere 4 TL'ye kadar verdikleri, ayın 25 gibi kamyon bazında alışverişlerin başlayacağı, herkesin fiyatların açıklanmasını beklediği, fiyatların aşağıdan açılmasının çok önemli olacağı şeklinde ifadeler yer almaktadır.
- (64) **Belge 5** – 23.08.2010 tarihinde Osman Akça çalışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen elektronik postada; tek tük alımların başladığı, dağlarda bir yığılma olacağı bunun fiyatlara yansıtacağı, ilk çıkan ürünlerin genelde iri boylar olduğu, 50'lik boyların 2,8 TL ile 3,2 TL arası alındığı, birçok köyün bu fiyatlara verme taraftarı olmadığı, Nazilli de Has Gıda ve Ziya Aksüt'ün hızlı alım yaptığı, ... rekolte tahmin heyetinin rakamının bu sene doğru olabileceği ifade edilmektedir.
- (65) **Belge 6** – 23.08.2010 tarihinde Osman Akça çalışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen elektronik postada tahmini fiyat listesine yer verilmektedir:

“2 no -3,5 tl

3 no-3,25 tl

4 no-3 tl-3,2 tl

5 no-2,8 tl

6 no-2,6 tl

7 no-2,3 tl

8 no-2 tl

9 no-1,8-1,9tl”

- (66) **Belge 7** – 23.08.2010 tarihinde Osman Akça çalışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen elektronik postada; “Size-4 incir fiyatı 3,00- TL olarak kabul edildi. Diğer boylar bu rakama göre fiyatlandırıldı. İncir fiyatının düşmesine ve işletmeye

12-12/383-112

gelecek olan hammaddenin kalitesine bağlı olarak maliyetlerimiz güncellenecektir” ifadeleri yer almaktadır.

- (67) **Belge 8** – 24.08.2010 tarihli elektronik posta zincirinde Osman Akça alışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen “incir fiyatları 24.08.2010” konulu kısımda aşağıdaki fiyat listesi yer almaktadır:

“Size Fiyat TL

1	...
2	3300
3	3150
4	3000
5	2850
6	2700
7	2500”

- (68) Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanı tarafından çalışanlarına gönderilen elektronik postada yukarıda yer verilen elektronik postaya cevaben, bu fiyatları deneyecekleri, çok miktarda kötü ürün olduğu, ... 1-2-3 bulmakta zorlanılacağı, toplantı özetinin bu olduğu ifadelerine yer verilmiştir.

- (69) **Belge 9** – 26.08.2010 tarihinde Osman Akça alışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen elektronik postada; “İyi mallarda liste fiyatı ilk günden tutmadı hatta neredeyse 1 boy yukarı yükseldi gibi duruyor ve fiyatlar hızla yükselmeye devam edecektir, bir sıkıntı gibi duran diğer bir olay ise bize lazım olan boyların (5-6) bu sene biraz daha az olmasıdır” ifadeleri yer almaktadır.

- (70) **Belge 10** – 03.09.2010 tarihinde Osman Akça alışanı tarafından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanına gönderilen elektronik postada; “Piyasada 2 gün öncesine kadar büyük bir sakinlik vardı fakat dünden beri bir hareketlilik yaşanıyor, fiyatlar 250 tl kadar üstüne koydu bile, ihracatçılardan bazıları gizli gizli mal alıyorlar ve aldırıyorlar, müstahsile birtakım baskılar yapıldı malınızı satmayın veya köylerden çok az bir mal alarak kaçmalar gibi, bu yüzden müstahsilde özellikle İncirliova, germencik, tire müstahsilleri çok direndi hiç mal çıkarmadılar dense olur...yukarıda 4 ayrı tüccarın fiyatları var . bu şunun için belirttim gördüğünüz gibi o kadar değişik fiyatlar varki piyasa tam oturmadı ve daha bir sürede oturmayacak gibi herkesin mal almaya başladığı zamanda piyasaya gelen malın durumuna göre fiyatlar aşağı-yukarı değişebilirde. İthalatçılar bu fiyatlara uyum sağlamazlar ise bu mal ilk gemiyede kalmaz kısa zamanda önemli rakamda düşecektir. Çok zor bir sezon...” ifadeleri yer almaktadır.

- (71) **Belge 16** – Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanının masasında bulunan, 12.09.2010 tarihini taşıyan belge aşağıdaki gibidir:

“12.09.2010

2- 3.800 → 4.000
3- 3.500 → 3.700 - 3.800 X
4- 3.350 → 3.500 – 3.700
5- 3.200 → 3.500
6- 3.100 → 3.300 -3.400
7- 2.500 → 3.200
8- 2.400 → 2.600 – 2700
9- 2.200 → 2.500

İHRACATÇI BİRLİK

2- 3.600
3- 3.500
4- 3.400
5- 3.250
6- 3.100
7- 2.900
8- 2.500
9- 2.200

6- 3.100 - 3.200
9- 2.200 – 2.400”

- (72) **Belge 17** – Üzerinde herhangi bir tarih bulunmayan söz konusu belge bir fiyat listesidi:

“...0- 1

2	3600
3	3500
4	3400
5	3250
6	3100
7	2900
8	2500
9	2300”.

- (73) **Belge 18** – Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanının masasında bulunan 12.08.2010 tarihli belge “..... telefon görüşmesi notları” başlığını taşımaktadır.

“Saat 10:05

(...) - *Bu sene miktar o kadar değilmiş..*

(...) .. *ile ters konuştum... Biraz fiyat konuşalım dediği için.. ....*

Arkadaşlar bakın.. Niye biz fiyatları geç yapalım diye konuşuyoruz... Bu sefer alıcılar bizden fiyatları alıp bizi birbirimize düşürecekler.

Saat 15:25

Senin fiyatların çok yüksek.

.....”

- (74) Yönetim Kurulu Başkanı ile yapılan görüşmede ise EİB çatısı altında tavsiye edilen ihraç fiyat listesinin “endikatif FOB fiyat listesi” belirlendiği ancak bu listenin tavsiye niteliğinde olduğu ve genelde de fiyatların bu tavsiye fiyatın altında olduğu belirtilmiştir. EİB binasındaki toplantılarda alım politikasıyla ilgili herhangi bir husus konuşulmadığı da ifade edilmiştir.

1.3.1.3. Kral İncir

- (75) Kral İncir’in Aydın ili Nazilli ilçesinde bulunan ofisinde 22.09.2010 ve 24.08.2011 tarihlerinde yapılan yerinde incelemede elde edilen belge 2010 incir sezonuna ilişkin olarak şirket ortağının yaptığı kişisel değerlendirmelere ilişkin nottur.

- (76) Kuru Meyve Birliği’nde geçmiş dönemlerde Yönetim Kurulu üyeliği yapmış olan Kral İncir ortağı tarafından EİB çatısı altında gerçekleştirilen toplantılarda konuşulan konulara ilişkin olarak ise aşağıdaki hususlar beyan edilmiştir:

“İhracatçılar Birliği Genel Kurullarında kuru incir boylarına göre alım fiyatlarının hangi dolaylarda ve aralıklarda olması gerektiği konuşulur ancak bu konuşmalar tamamen fikir jimnastiği biçiminde geçer ve hiç kimse fiyat birlikteliği içinde olmaz. Öyle bir birliktelik amacı olmuş olsa dahi ben şirket olarak kesinlikle buna dahil olmam, üretici aleyhine bir oluşumun içinde asla yer almam”.

- (77) Görüşmede EİB tarafından hazırlanan ve üyelere gönderilen FOB maliyet listesine ilişkin olarak ise aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:

“İhracatçı Birliklerinde hazırlanan FOB masraf listesi masraf kalemlerini dikkate almayıp sıkıntı yaşayan .... firmalara yol gösterme amacı taşır. Tavsiye niteliğinde endikatif FOB .. fiyatı listesinin ise niye hazırlandığını anlamıyorum ve zaten anlamlı ve geçerli bir şey değildir. Ben kesinlikle o listeye bakmam ... fiyatımı kendim belirlerim.”

I.3.1.4. Elmas

- (78) Elmas'ın Aydın ili Germencik ilçesinde bulunan ofisinde 22.09.2010 ve 23.08.2011 tarihlerinde yapılan yerinde incelemede konuya ilişkin olarak sadece, yukarıda sunulan ve EİB tarafından Yönetim Kurulu üyelerine gönderilen elektronik postalara rastlanmıştır.
- (79) Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı ile yapılan görüşmede binlerce üretici ve yüzden fazla aracı tüccarın bulunduğu incir alım piyasasında alım fiyatlarının koordine edilmesinin olanaklı olmadığı, EİB binasında gerçekleştirilen toplantılarda ise üreticiden yapılacak alımlardaki fiyat politikasıyla ilgili herhangi bir hususun konuşulmadığı belirtilmiştir. Endikatif FOB fiyat listesi ve FOB masraf listesi çalışmalarının İhracatçı Birliklerinin üyelerini bilgilendirme görevi kapsamında yaptığı bir çalışma olduğu da eklenmiştir.

I.3.1.5. Şentaş

- (80) 21.09.2010 ve 24.08.2011 tarihlerinde İzmir'de bulunan Şentaş merkez ofisinde yapılan yerinde incelemede EİB tarafından gönderilen elektronik posta üzerine oluşan zincir postaya ulaşılmıştır. Bu zincir elektronik postalara aşağıda yer verilmektedir:
- (81) **Belge 11** – 28.08.2009 tarihli elektronik posta zincirinde EİB tarafından Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu üyelerine 2009 ürünü kuru incir için hazırlanmış endikatif ihraç fiyatları liste taslağı gönderilmiş ve görüşlerine sunulmuştur. Bu elektronik postaya ilk yanıt olarak Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanı tarafından gönderilen elektronik postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
“Bana göre listedeki süzme fiyatları çok düşük, süzmeleri sanki liste fiyatından temin edebilecek gibi ve bir koruma öngörmeden hesaplamışız, bana göre süzmelerin prim yapabilme ihtimalini dikkate almamız...”
- (82) Bu elektronik postayı takiben Franko Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı tarafından gönderilen elektronik posta aşağıdaki ifadeleri içermektedir: *“.. inciri ne fiyata alacağımız belli değil. Bu yüzden ben endikatif listenin açıklanması için erken olduğunu düşünüyordum. Ancak bazı üyeler ... arayıp listeyi sormuşlar. İcabında bu listeyi yollarken '100g rüfuzlu inciri açıkladığımız alım fiyatına alabilmemiz şartı ile' ibaresini ekleyebiliriz”.*
- (83) Satış Müdürü ve Şentaş hissedarı ile yapılan görüşmede; ilk yükleme tarihi belirlenmesine ve FOB maliyet listesi ile endikatif ihraç fiyatı listesinin paylaşılmasına ilişkin daha önce sunulanlara benzer görüşler dile getirilmiştir. Bunlara ek olarak ürünlerin üreticiden alım fiyatlarını etkilemenin kesinlikle söz konusu olmadığı, piyasa yapısının da buna müsait olmadığı, EİB toplantılarında üreticiden yapılacak alımlardaki fiyat politikasıyla ilgili herhangi bir husus konuşulmadığı ifade edilmiştir.

I.3.1.6. Selçuk

- (84) 21.09.2010 ve 24.08.2011 tarihlerinde İzmir'de bulunan Selçuk yönetim ofisinde yapılan yerinde incelemelerde soruşturma konusuna ilişkin herhangi bir belge elde edilememiştir. Şirket Yönetim Kurulu Başkanı tarafından özetle; incir ihracatçıları arasında iddia edilen biçimde alım fiyatına ilişkin bir anlaşmanın söz konusu olamayacağı, aksine hem alımda hem de ihracatta yoğun rekabet ortamının olduğu hususları ifade edilmiştir.

I.3.1.7. Franko Meyve

- (85) Franko Meyve'nin İzmir'de bulunan yönetim ofisinde 20.09.2010 ve 23.08.2011 tarihlerinde gerçekleştirilen yerinde incelemelerde EİB ve Gabay tarafından gönderilen elektronik postalara ulaşılmıştır. Bunlardan biri Belge 11 olarak sunulan elektronik postadır. Buna ek olarak Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olan K.F.C. yöneticisi tarafından gönderilen elektronik posta ile Gabay tarafından gönderilen elektronik postaya aşağıda yer verilmiştir.
- (86) **Belge 12** – EİB tarafından 10.06.2010 tarihinde birlik binasında uzman danışmanlar ile kuru meyve sektöründe yaşanan sorunlara çözüm üretmek amacıyla yapılacağı belirtilen toplantı davetine ilişkin elektronik postaya cevaben Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olan K.F.C. yöneticisi tarafından gönderilen elektronik postada özetle aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
“Kuru meyve sektörümüzde yaşanan sorunların uzun vadede çözümüne yönelik...en büyük sorunlardan biri olan istikrarsızlık ve yeni istihdam alanlarının oluşturulması hakkında bir projenin başlatılmasının gerekliliği hepimizce bilinmektedir. Konuyu stok müessesinin oluşturulması, fiyatlandırma kontrollü zirai ilaç kullanımı...gibi ana fikirlerden hareketle ele almak mümkündür...Fiyatlandırma; Bir diğer konu ise yıllardır fiyatlandırma hakkında tüm firmaların kendi bildikleri yöntemleri kullanarak nihai fiyatlarına ulaşmalarıdır. Firmaların kar öngörülerini ya da karsızlık öngörülerine ve maliyet hesaplama yöntemlerine göre de yurtdışındaki alıcılara karşı çok ciddi anlamda farklılıklar yansıtılmaktadır. Bu durum Türk kuru meyveciliğine karşı güven sorunu yaratmaktadır...buda halihazırdaki talebi Türkiye'den diğer tedarikçi ülkelere doğru kaydırmaktadır...Buradaki farkların da yine bir düzenleme ile stabil bir hale getirilmesi gerekmektedir. Konu ile alakalı bir kuru meyve maliyet hesap yönteminin oluşturulması/daha şeffaf hale getirilmesi...sayesinde son yıllarda büyük oranda yaşadığımız rekor ve tedarikçiler arası farklılıkları minimize etme yolunda bu önemli adımlar atılmalıdır.”
- (87) **Belge 13** – Gabay tarafından Franko Meyve'ye gönderilen 02.09.2010 tarihli elektronik postada Selçuk'a ait fiyat listesi yer almaktadır.

- (88) **Belge 14** –

(.....TİCARİ SIR.....)

I.3.1.8. KFC

- (89) 23.08.2011 tarihinde teşebbüsün İzmir'deki merkezinde yapılan yerinde incelemede soruşturma konusu ile ilgili herhangi bir belgeye rastlanmamıştır.

I.3.1.9. Kırıcı

- (90) 23.08.2011 tarihinde teşebbüsün Aydın'daki tesisinde yapılan yerinde incelemede soruşturma konusu ile ilgili herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. Teşebbüs yetkilisi özetle; hakkında soruşturma yapılan firmalarla arasında fiyat belirlemeye ve rekabeti sınırlamaya yönelik herhangi bir iletişiminin olmadığını, teşebbüslerin alım fiyatlarının gizli olduğunu fakat alım sonrasında Ticaret Borsasından takip edilebildiğini, Kırıcı'nın fiyat belirlemek

konusunda herhangi bir iradesinin bulunmadığını, fakat sektörde eğer var ise bu tür hukuka aykırı eylemler gerçekleştiren teşebbüslerin hangileri olduğunu bilmediğini beyan etmiştir.

I.3.1.10. Tariş İncir

- (91) 22.09.2010 tarihinde Aydın ili Germencik ilçesinde bulunan Tariş İncir İşletmesinde Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu üyeliğini Tariş İncir'i temsilen yürütmekte olan Yönetim Kurulu Başkanı ile gerçekleştirilen görüşmede; EİB bünyesinde kuru incir ihracatçılarının katılımıyla gerçekleştirilen toplantılara ilişkin olarak özetle;
2008 yılından itibaren her sene Tariş'in de katılımı olan Ege İhracatçı Birliği bünyesinde yapılan toplantılarda, söz konusu teşebbüsler arasında, toplantı sonrası kayıt kapatılarak, resmi nitelik arz etmeyen, resmi kaydı tutulmayan ve Müsteşarlık mensubunun katılımı olmadan gerçekleştirilen Danışma Toplantısı adı verilen toplantılarda iç piyasada üreticilerden hangi fiyata alım yapılacağı konusunun gündeme geldiği, uygulamada uyuşmaları her zaman mümkün olmamakla birlikte aralarında bu türden konuşmaların yapıldığı, Tariş'in bu toplantılarda yalnız kaldığı, yüksek fiyata incir alımı yaptığı yönünde eleştirilere hedef olduğu, çünkü Tariş'in İncir Birliği olarak alım fiyatını kendi yetkili organlarında belirlediği, bu nedenle bahse konu toplantılarda hiçbir biçimde konuşulan fiyatlara uyulmayacağına kendilerince ifade edildiği, Tariş'in alımlarının rekoltenin ortalama %10'una denk geldiği, piyasanın geri kalan %90'ına etki etmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.
- (92) 2010 yılında gerçekleştirilen toplantılara ilişkin olarak ise: *"28 Temmuz 2010 tarihinde İzmir'de Ege İhracatçı Birliği binasında TİM toplantı salonunda Danışma Niteliğindeki Genel Kurul Toplantısı'nda belirli bir fiyat seviyesinden alım yapılmasına ilişkin benzer konuşmalar"ın yapıldığı* açıklamasında bulunulmuştur. Söz konusu "Danışma Niteliğinde Genel Kurul Toplantısı"na ilişkin EİB tarafından gönderilen davet yazısı da dosya mevcudunda yer almaktadır.
- (93) 27.08.2011 tarihinde Tariş İncir'in Aydın ve İzmir'deki tesislerinde yapılan yerinde incelemelerde soruşturma konusu ile ilgili herhangi bir belgeye rastlanmamıştır.

I.3.2. Diğer Görüşmeler

I.3.2.1. Belediye Başkanı

- (94) Şikayetçinin talebi üzerine 23.09.2010 tarihinde aynı zamanda bir incir üreticisi olan Aydın ili ilçesinde bir belde belediye başkanı ile görüşülmüştür. Görüşmede incir üreticisi tarafından soruşturmaya konu firmaların ortak bir alım fiyatı belirledikleri yönünde aşağıdaki hususlar beyan edilmiştir:
"...firmaların ürün alım fiyatlarına ilişkin ne zaman toplanacakları piyasada bilinir ve her yıl bu toplantı takip edilir. Örneğin benim en son alım yaptığım 2008 yılındaki toplantı gününde toplantı sonucunda çıkan "İzmir teslim ... fiyatı" bana telefonla bildirildi ve ben de bu alım fiyatına göre alımımı yapıp ... firmalar için alım yapan büyük kapasiteli aracı-toptancı tüccara telefonda ifade edilen fiyatla sattım. Alım fiyatı (.....) için ve bunlar adına alım yapan aracı-toptancılar için aynıdır değişmez. Söz konusu ... toplantılarda ortaya çıkan fiyatlar piyasanın durumuna göre zaman zaman bir araya gelinerek revize edilir ve yeniden duyurulur. Buna ek olarak, hızlı alımlarla fiyatlar (.....) tarafından belirlenen fiyatları aşmaya başladığında ürün alımı yapan benim gibi tüccara 'incir almayın elinizde bırakırsınız kimseye satamazsınız' tarzında ticari tehditler gelmiştir. .... "

1.3.2.2. Şikayetçi

- (95) 23.09.2010 tarihinde şikayetçi ile yapılan görüşmede ilk yükleme tarihinin belirlenmesi uygulamasına ilişkin olarak aşağıdaki hususlar beyan edilmiştir:
- (96) *“Ürün kuruyup işlemeye hazır hale geldiğinde piyasa fiyatları arz ve talebin karşılaşmasıyla değil önceden ortaklaşa belirlenen fiyatların piyasaya doğrudan ya da dolaylı biçimde duyurulmasıyla oluşmaya başlar. Hatta bu durum o kadar kanıksanmıştır ki üreticilerde mutlaka ihracatçı birliğince fiyat deklare edilmesi gerektiği beklentisi oluşmuştur. Üretici bu çerçevede iç piyasaya ürün veren tüccara mal vermekte tereddüt etmekte, bu tüccar zaman zaman görece iyi fiyat vermesine rağmen ürün alamamaktadır. Zaman içinde iç piyasaya ürün veren bu tüccar da ihracatçı birliğinin fiyat deklaresini baz alır hale gelmiştir. Dolayısıyla, bir takım ihracatçı firmalar aralarında kendi uygun gördükleri fiyatları konuşup ortak bir alım politikası belirlemekte ve ilk yükleme tarihi vasıtasıyla üreticinin elinde ürün birikmesini sağlayıp ürün fiyatlarını baskılayarak bu fiyat politikasının uygulanmasını kolaylaştırmakta olduğundan piyasada alım fiyatının oluşumu tamamen (.....) firmaların kontrolüne geçmiş bulunmaktadır.*
- (97) Önaraştırma döneminde yapılan yerinde incelemeyi takiben, kuru incir ticaretiyle uğraşan (.....) sahibinden sağlandığı şikayetçi tarafından belirtilen bir belge Kurum kayıtlarına ulaştırılmıştır. Söz konusu belge fiyat etiketi arkasına elle yazılmış bir fiyat listesi olup içeriği aşağıdaki gibidir (Belge 15):

“..... 2010 alım fiyatları

41-45 -	3300
46-50 -	3150
51-55 -	3000
56-60 -	2850
61-65 -	2700
66-70 -	2500
76-80 -	2300
80-90 -	2000”

1.3.2.3. Tariş İncir Eski Başkanı

- (98) 24.09.2010 tarihinde Aydın ili (.....) Tariş İncir eski Yönetim Kurulu Başkanı ve bir incir üreticisi ile yapılan görüşmede geçmiş yıllarda EİB bünyesinde düzenlenen toplantılara ilişkin olarak,
- “...(.....) ilk yükleme tarihinin belirlendiği toplantılarda (.....) ... fiyatlarını konuşurlardı. Tariş olarak bizim konuşulan .. fiyatlar.. konusunda söyleyecek sözümüz olmazdı çünkü .. fiyatları... oluşumunu etkileyen incir alım fiyatlarımız ve maliyet yapılarımız farklıdır. Hatta o dönemde 2000 yılına kadar incir alımında taban fiyatlar ... firmalar ve üretici temsilcileri dahil tarafların görüşü alınarak Bakanlıkça açıklandığından Tariş olarak biz de bu fiyattan alım yapmakla yükümlü idik. (.....) Piyasada oluşan .... alım fiyatına ilişkin algıya ve firmaların uygulamalarına ilişkin olarak ise aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:*

“Piyasada bilinen ise şudur ki .... firmalar kendi aralarında alım fiyatlarını da gayri resmi toplantılarda bir araya gelerek konuşur ve belirlerler. Bu hala da böyledir. Belirlenen alım fiyatları aracı tüccara duyurulur ve bu kimselerin elinde fiyat listesi olur. Fiyat listesi doğrudan alım fiyatlarını gösterir. Bölgede (.....) adına alım yapan tüccar da bu listeye göre kendi marjını belirleyerek alım yapar ve bu nedenle alım fiyatlarında ufak farklılıklar oluşabilir. Ancak aslında .... .. alım fiyatı bellidir. .... .. deklare edilen bu alım fiyatları zaman

zaman revize edilebilir. Önemli olan nokta şudur ki ... alım fiyatı tektir.”

I.3.2.4. EİB Genel Sekreteri

- (99) 21.09.2010 tarihinde İzmir’de bulunan EİB merkez ofisinde Genel Sekreter ile görüşülmüş, görüşmede kendisi tarafından EİB bünyesinde gerçekleştirilen toplantılara ilişkin olarak özetle aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:
“Bunlara ek olarak birlik bünyesinde (.....) firmaların katılımıyla genel kurul toplantıları haricinde düzenlenen diğer toplantılar da Danışma Toplantısı adı altında düzenlenmekte ve Genel Sekreterliğin de katılımıyla gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla bu toplantılarda iç piyasada anti-rekabetçi etkiler yaratmayı hedefleyen kararlar alınmamaktadır.”

I.3.3. İlgili Teşebbüslerin Fiyat Hareketlerinin İncelenmesi

I.3.3.1. Belgeler Çerçevesinde Fiyat Hareketlerinin Değerlendirilmesi

- (100) EİB’den kuru incir ihracatçıları ile yapılan yazışmaların ve toplantı tutanaklarının talep edilmesi üzerine Kuruma 04.08.2011 tarih ve 5674 sayı ile ulaşan belgelerde, (.....) kullanılan maliyet analizlerinde alım fiyatına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Aşağıda söz konusu yazıda geçen toplantı tarihleri ve yukarıda yer verilen belgelerdeki tarihler çerçevesinde fiyat hareketleri incelenecektir.
- (101) 10.08.2010 tarihli Belge 1’de 4 numara ürün için 2009 yılı fiyatı olan 3 TL’nin baz alındığı ifade edilmektedir. İlgili tarihte henüz 4 numara incirlerin alımına başlanılmamıştır. O tarihten sonraki ilk alım 12.08.2010’da KFC tarafından 2,85 TL’den yapılmış olup alımın üç TL’nin altında olduğu görülmektedir.
- (102) 26.08.2010 tarihli, iç yazışma niteliğindeki Belge 9’da yer alan ifade piyasaya duyurulan bir alım fiyatı listesinin varlığını desteklemektedir.
- (103) Bu noktada Belge 15 ve Belge 8’de yer alan alım fiyatı listesini incelemek gerekmektedir. Zira Belge 8’den söz konusu fiyat listesinin Kırıcı, Tariş İncir, Kral İncir ve muhtemelen diğer teşebbüslerle konuşulduğu izlenimi doğmaktadır. Bununla beraber Kırıcı’ya ait faturalarda incir boy bilgisi yer almadığından teşebbüsün fiyatları değerlendirilememiştir. Söz konusu fiyat listesi Belge 8’de yer almaktadır:
- (104) Belge 2 ise, 06.09.2010’da kuru incir fiyatlarının görüşüleceği toplantı davetini içermektedir. İlgili toplantıya soruşturma taraflarından Gabay, KFC, Selçuk, Tariş İncir, Franko, Osman Akça, Şentaş ve Elmas katılmıştır. Toplantı tutanağında alım fiyatı belirlenmesine ilişkin doğrudan bir ifade bulunmama ile birlikte, geneli itibarıyla toplantıda fiyatların belirlendiği anlaşılmaktadır.
- (105) Belge 8’den farklı olarak Osman Akça’da bulunan Belge 16’da İhracatçı Birlik ve 12.09.2010 başlıkları altında farklı bir fiyat listesi bulunmaktadır. Bu durum Belge 16’daki listenin 06.09.2010 tarihli toplantı sırasında belirlenmiş liste olabileceğine işaret etmektedir.
- (106) İlgili teşebbüslerin, tüm alımları çerçevesinde fiyat hareketi değerlendirmesi yapıldığında dosya ekinde yer alan Ek 30 olarak belirtilen tablo ortaya çıkmaktadır. Teşebbüslerin 2010 yılı alımlarına ilişkin her bir ürün grubunda söz konusu fiyat listeleri incelenmiş ve soruşturma raporunda grafikler şeklinde sunulmuştur.

12-12/383-112

- (107) 24.08.2010 ve 12.09.2010'a ait listeler değerlendirilirken 21 Eylül'de yeni bir toplantı yapıldığı ve bu toplantıda fiyat listesinin güncellenmiş olması ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır. Grafiklerde 25 Eylül sonrasında fiyatlar arasındaki farklılıkların çok arttığı, dağılımın dağınıklaştığı dikkat çekmektedir. Bu noktada teşebbüslerin alımlarının ne kadarını liste fiyatının altında gerçekleştirdiği önem taşımaktadır.

Tablo 3: Teşebbüslerin Azami Liste Fiyatı Altında Kalan Alımlarının Oranları (%)

Teşebbüs	24.08.2010 - 11.09.2010 (Belge 8)						12.09.2010 - 25.09.2010 (Belge 16)							
	2	3	4	5	6	7	2	3	4	5	6	7	8	9
Gabay	50	40	25	67	100	50	100	100	100	100	100	100	100	100
Franko	50	0	0	0	-	25	100	33	0	0	0	100	0	-
O. Akça	50	0	0	0	0	0	100	100	89	70	100	50	100	100
Selçuk	80	29	44	100	-	100	-	80	100	-	0	-	33	100
Kral İncir	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Şentaş	0	0	80	0	100	100	100	100	100	100	100	100	100	-
Elmas	100	100	100	100	100	-	100	100	100	100	67	100	100	100
Tariş İncir	-	-	-	-	-	-	100	100	100	100	100	100	100	100
KFC	-	100	50	100	100	50	-	100	100	100	100	100	100	100

- (108) Belge 8'de yer alan liste, Belge 9'da yer alan ifade ile birlikte dikkate alındığında, Belge 8'deki listeye Kral İncir, Elmas ve KFC dışında önemli ölçüde uyum gösteren bulunmadığı görülmektedir. Bu durum Belge 9'da yer alan "*İyi mallarda liste fiyatı ilk günden tutmadı hatta neredeyse 1 boy yukarı yükseldi gibi duruyor*" ifadesini doğrular niteliktedir. Daha sonra 12.09.2010 tarihli listeye gelindiğinde fiyat listesindeki azami alım fiyatlarının yükseltildiği dikkat çekmektedir. Tablo 3'te 12.09.2010 – 25.09.2010 tarihleri arasındaki azami alım fiyatına uyum oranına bakıldığında ise Gabay, Osman Akça, Kral İncir, Şentaş, Elmas, Tariş İncir ve KFC'nin azami alım fiyatı listesine büyük ölçüde uygun alım yaptığı sonucuna varılmaktadır. Franko ve Selçuk'un alım fiyatları bazı ürünlerde azami alım fiyatı altında iken bazı ürünlerde tamamen farklı ve yüksek fiyatlar göze çarpmaktadır. Kırıcı, ürün boyları bazında sınıflandırılmış bir günlük alım fiyatı listesi sağlayamamıştır.

1.3.3.2. Pazarı Etkileme Potansiyeli Bakımından Tarafların Pazar Gücü

- (109) Yukarıda yer verilen bilgi ve belgeler temelinde 2009 ve 2010 yıllarında EİB Kuru Meyve Birliği üyeleri arasında kuru incir azami alım fiyatının belirlendiği ve piyasada duyurulduğu kanaatine ulaşılmıştır. Belge 8 ve özellikle Belge 16 kapsamında teşebbüslerin alımlarının bazı istisnalar dışında azami fiyat listesinin altında gerçekleştiği görülmüştür.
- (110) Soruşturma tarafı teşebbüslerin ihracat bakımından pazar payının %50-52 civarında olduğu, çoğunluğunun ilk on arasında yer aldığı anlaşılmaktadır. İlgili teşebbüslerin yurt içi satışları da hesaba katıldığında tedarik pazarı yönünden pazar paylarının daha yüksek olduğu kanaati oluşmuştur.

1.4. Değerlendirme

1.4.1. İlgili Teşebbüslerce Alım Fiyatının Belirlendiğine Yönelik Belgelere İlişkin Değerlendirme

- (111) Öncelikle ve Soruşturma dönemlerinde gerçekleştirilen yerinde incelemelerde elde edilen belgeler ile taraflarla yapılan görüşmelerde yer alan ifadelerden de anlaşıldığı üzere Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu üyelerinin EİB çatısı altında gerçekleştirdikleri toplantıların konularından birini kuru incir endikatif fiyatlarının belirlenmesi oluşturmaktadır. Yönetim Kurulu üyelerinin müzakeresi ile belirlenen tavsiye niteliğindeki fiyatlar Kuru Meyve Birliği üyelerine gönderilmekte ve EİB'ye ait internet sitesinde "*Duyurular*" başlığı

12-12/383-112

altında yayınlanmaktadır. Aşağıda konuya ilişkin 06.09.2010 tarihli EİB duyurusu sunulmaktadır:

“Sayın Üyemiz,

2010 ürünü kuru incire ait endikatif (gösterge) .. fiyatları listesi, güncel .. piyasa fiyatları ile Kuru İncir Çalışma Komitesi’nce hazırlanan FOB Masrafları dikkate alınarak hazırlanmış ve ekte bilgilerinize sunulmuştur.

Diğer taraftan, 2010 ürünü kuru incir rekoltesine ilişkin olarak Yönetim Kurulumuzca yapılan değerlendirme sonucunda;

- 2010 rekoltesinin iş malı bazında beklenenden az olduğu,*
  - Küçük boy incir temininde zorluk yaşandığı,*
  - Küçük boy incir miktarının azlığı dolayısıyla, kuru incir alıcılarına bir üst boy incir teklif edilmesinde fayda olabileceği,*
- hususlarının üyelerimize duyurulması kararlaştırılmıştır.*

Bilgilerinizi ve gereğini rica eder, tüm ihracatçılarımıza hayırlı, verimli ve kazançlı bir sezon dileriz.

...

Genel Sekreter”

(112)

(.....TİCARİ SIR.....)

(113) 03.06.2011 tarih ve 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. ve 7. maddeleri uyarınca Ekonomi Bakanlığı denetiminde çalışan İhracatçı Birliklerinin görevleri 5910 sayılı “Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”da tanımlanmıştır. Anılan kanuna göre birliklerin görevleri aşağıdaki gibidir:

- Dış ticarete ilişkin konularda çalışmalar yapmak, bu kapsamda; kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşları ile ulusal ve uluslar arası kuruluşlar nezdinde üyelerinin menfaatlerini ülke çıkarları çerçevesinde koruyucu ve geliştirici çalışmalar yapmak.
- İhracatçılar arasında mesleki ahlâk ve dayanışmayı sağlamak.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)’nin görüşünü ve Müsteşarlık onayını almak kaydıyla sektör ile ilgili mevcut eğitim ve öğretim kurumlarına yardımda bulunmak, yenilerinin kurulmasına öncülük etmek ve katkıda bulunmak.
- TİM’in görüşünü ve Müsteşarlık onayını almak kaydıyla; amaç ve görevlerini gerçekleştirmeye yönelik vakıf kurmak veya kurulmuş olanlara iştirak etmek, bütçe imkânları çerçevesinde gerektiğinde mal ve hizmet almak, yaptırmak, satmak, kiralamak, rehin ve ipotek işlemleri tesis etmek ve kaldırmak, gerektiğinde işgal sahası ile ilgili ortak hizmet verecek şirket, dernek, tesis ve işletmeler kurmak, kurulmuş olanlara iştirak etmek, laboratuvar, test, muayene ve belgelendirme konularında üyelerini desteklemek, fuar, sergi ve tanıtım faaliyetlerini düzenlemek, düzenlenecek fuar ve sergilere iştirak etmek ve tanıtım faaliyetlerinde bulunmak.
- TİM tarafından verilecek dış ticarete ilişkin diğer görevleri yapmak.

12-12/383-112

- (114) Diğer yandan, Belge 12'de yer alan ve Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı tarafından diğer Yönetim Kurulu üyelerine ve soruşturma tarafları olan Osman Akça, KFC, Selçuk Şentaş, Tariş İncir, Gabay, Franko ve Elmas'a gönderilen elektronik postada fiyatlandırmaya ilişkin görüşler yer almakta olup maliyetlerin şeffaflaştırılması ihtiyacına dikkat çekilmektedir.
- (115) Maliyetlerin şeffaf hale getirilmesine yönelik çabalar iç piyasada alım pazarı bakımından alım fiyatlarına doğrudan yansıtacağından alım pazarındaki rekabeti ve dolayısıyla üreticileri olumsuz etkilemesi kaçınılmazdır.
- (116) Öte yandan yukarıda yer verilen Belge 11'den anlaşıldığı üzere Yönetim Kurulu üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda görüşülen (.....) listesi Kuru Meyve Birliği üyelerine gönderilmeden önce Osman Akça, KFC, Selçuk, Şentaş, Tariş İncir, Gabay ve Franko temsilcileri ile Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu üyelerinin görüşlerine tekrardan sunulmuştur. (.....) listesini görüşe açmak amacıyla gönderilen elektronik postaya cevaben Yönetim Kurulu üyelerinden Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanı tarafından gönderilen elektronik postada aşağıda sunulan ifadeler dikkat çekmektedir:
"Bana göre listedeki süzme fiyatları çok düşük, süzmeleri sanki liste fiyatından temin edebilecek gibi ve bir koruma öngörmeden hesaplamışız, bana göre süzmelerin pirim yapabilme ihtimalini dikkate almamız..."
- (117) Söz konusu elektronik posta bir azami alım fiyat listesinin belirlendiği hususunu ortaya koymaktadır.
- (118) Bu elektronik postayı takiben Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu üyesi tarafından gönderilen ve Belge 11'de sunulan elektronik postada yer verilen ifadeler Aydın'ın bir ilçesi belde belediye başkanı ve bir incir üreticisinin ifadeleri ile birlikte değerlendirildiğinde söz konusu firmalarca ortaklaşa açıklanan bir azami alım fiyatı listesinin mevcut olduğu yönünde bir kanaat oluşmuştur.
- (119) Osman Akça'da yapılan yerinde incelemede elde edilen iç yazışmalarda da anılan görüşmelerde belirtilenleri destekler ifadelerle rastlanmaktadır. Belge 4'te yer alan ifadede piyasada bir fiyat deklaresinin olduğu kanaati oluşmuştur. .
- (120) Belge 9'da sunulan iç yazışmalarda yer alan ifadelerden piyasaya duyurulan bir alım fiyatı listesinin varlığı desteklenmektedir..
- (121) Bunlara ek olarak şikayetçinin sağladığı Belge 15'te piyasaya duyurulduğu belirtilen alım fiyatı listesi yer almaktadır. Söz konusu liste, Osman Akça'da yapılan yerinde incelemede elde edilen Belge 8'deki yazışmaya konu liste ile birebir aynı olması dikkat çekicidir.
- (122) Daha önce belirtildiği üzere söz konusu listede yer alan 41-45, 46-50, 51-55-56-60, 61-65, 66-70 şeklinde ilerleyen rakamlar 1 kg'daki meyve sayısını ifade etmekte ve sırasıyla 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 numaralı incirlere karşılık gelmektedir.
- (123) Belge 15 ve Belge 8'de yer alan fiyat listelerinin birebir örtüştüğü görülmektedir. Şikayetçi tarafından incir ticaretiyle uğraşan bir tacirden elde edildiği ifade edilen Belge 15'te sunulan listenin Belge 8'de yer verilen e-posta zincirindeki liste ile birebir aynı olması anılan e-postadaki fiyat listesinin piyasada duyurulmuş/yayılmış olma ihtimalini güçlendirmektedir.
- (124) Anılan fiyat listesinden sonra Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanı tarafından Osman Akça çalışanlarına gönderilen cevabi elektronik postadaki ifadeler de aralarında Kral İncir ve Kırıcı gibi rakip teşebbüslerin de bulunduğu bir toplantıda konuşulanlara ilişkindir.

- (125) Diğer yandan, EİB Genel Sekreteri tarafından aksi yönde beyanlarda bulunulmuş olmakla birlikte Kuru Meyve Birliği'nde geçmiş dönemlerde Yönetim Kurulu üyeliği yapmış olan Kral İncir ortağı, İhracatçılar Birliği Genel Kurullarında kuru incir boylarına göre alım fiyatlarının konuşulduğunu ifade etmiştir.
- (126) Tariş İncir Yönetim Kurulu Başkanı, EİB bünyesinde (.....) katılımıyla gerçekleştirilen toplantılarda alım fiyatlarının müzakere edildiği yönünde beyanlarda bulunmuştur.
- (127) Osman Akça'da bulunan Belge 16'da İhracatçı Birlik ve 12.09.2010 başlıkları altında farklı fiyat listeleri olmasının, EİB üyesi bazı teşebbüslerin belirlediği alım fiyatı listesi ile gerçekleşen alım fiyatı listesinin farklı olduğuna işaret ettiği kanaati oluşmuştur.
- (128) Bunun yanı sıra Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanının masasında bulunan 12.08.2010 tarihli Belge 18'de yer alan ifadelerden alım fiyatının belirlendiği sonucuna ulaşılmıştır.
- (129) Alım fiyatının belirlendiğine işaret eden bir diğer elektronik posta da Belge 10'da sunulmuştur.
- (130) Yukarıda yer verilen tüm bilgi ve belgelerden incir alım pazarında dosya konusu firmalar arasında azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik bir anlaşmanın bulunduğu kanaatine varılmıştır.
- (131) Aynı piyasada faaliyet gösteren ve yatay seviyede birbirine rakip olan teşebbüsler arasında, piyasadaki satın alınacak ürünün fiyatını (hammadde maliyeti) belirlemek üzere yapılan anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine kapsamına girdiği açıktır. Dosya konusu olayda teşebbüslerin kuru incir alım fiyatlarını müzakere etmek, azami liste fiyatı biçiminde ortak olarak alım fiyatı belirlemek ve/veya ortak bir alım fiyatı listesi açıklamak biçiminde ortaya çıktığı anlaşılan eylemleri 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eder niteliktedir.

I.4.2. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

- (132) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer alan dört şartı bir arada sağlaması halinde bireysel muafiyetten yararlanabilmesi mümkündür.
- (133) Soruşturmaya muhatap teşebbüsler arasında kuru incir alım fiyatlarının azami seviyesinin ortak biçimde belirlenmesi yoluyla ortaya çıkan anlaşmanın amacının incir alım fiyatlarını baskılamak olduğu, ayrıca soruşturma taraflarının ilgili pazarın en az %50'sini kontrol ediyor olması ve anılan teşebbüslerce duyurulan fiyat listelerinin tüm piyasadaki genel fiyat seviyesini etkilemesi, alım fiyatının azami seviyesinin belirlenmesi nedeniyle pazardaki rekabetin büyük ölçüde kısıtlanma riskinin olduğu dikkate alınarak, söz konusu anlaşmanın Kanun'un 5. maddesinde öngörülen şartları sağlamadığı ve bu nedenle anılan anlaşmaya bireysel muafiyet tanınamayacağı kanaatine varılmıştır.

I.4.3. Savunmalar ve Değerlendirilmesi

I.4.3.1. Ortak Savunma Noktaları

- (134) Aşağıda yer verilen Gabay, KFC, Franko, Şentaş, Selçuk, Elmas, Kral İncir ve Kırıcı'nın savunmaları tek bir temsilci tarafından yapılmış olup ayrı olarak değerlendirilmemiştir.

12-12/383-112

I.4.3.1.1. (.....):.

(135)

(.....TİCARİ SIR.....)

.

(136)

(.....TİCARİ SIR.....)

(137)

(.....TİCARİ SIR...)

.

(138)

(.....TİCARİ SIR....

(139)

(.....TİCARİ SIR....

I.4.3.1.2. Teşebbüslerin alım fiyatları incelendiğinde teşebbüsler arasında paralel veya benzer nitelikte bir fiyat uygulamasının tespit edilemeyeceği iddiası:

(140) Savunmalarında teşebbüsler ayrı olarak fiyatlarının birbirleriyle paralel olmadığını, uyguladıkları fiyatların da soruşturmada liste fiyatı olduğu öne sürülen fiyatlara da uygun olmadığını belirtmişlerdir. Yukarıda teşebbüslerin anlaşma konusu azami fiyat listelerine uyumu, kendilerinden elde edilen günlük alım fiyatı ortalamalarının incelenmesi vasıtasıyla değerlendirilmiştir. Fiyat hareketlerinin incelenmesi bölümünde; Belge 8 kapsamında Kral İncir, Elmas ve KFC'nin; Belge 16 kapsamında ise Gabay, Osman Akça, Kral İncir, Şentaş, Elmas, Tariş İncir ve KFC'nin, listedeki alım fiyatlarının altında alım yaptığı ortaya konulmuştur.

I.4.3.1.3. Taraf teşebbüslerin uyguladıkları fiyatların birbirinden farklı olduğu iddiası:

(141) Savunmalarında teşebbüsler ayrı ayrı fiyatlarının birbirleriyle paralel olmadığını, Belge 9 ile ilişkili 26.08.2010 tarihinde teşebbüslerin ton başına uyguladıkları fiyatların her incir türü içerisinde birbirinden farklı olduğunu iddia etmekte idiler.

(142) 26.08.2010 tarihli, iç yazışma niteliğindeki Belge 9'da yer alan ifade piyasaya duyurulan bir alım fiyatı listesinin varlığını desteklemektedir. Bu noktada Belge 15 ve Belge 8'de yer alan alım fiyatı listesini incelemek gerekmektedir. Zira Belge 8'den, söz konusu fiyat listesinin Kırıcı, Tariş İncir, Kral İncir ve muhtemelen diğer teşebbüslerle konuşulduğu izlenimi

12-12/383-112

doğmaktadır. Bununla beraber Kırıcı'ya ait faturalarda incir boy bilgisi yer almadığından teşebbüsün fiyatları değerlendirilememiştir.

- (143) Belge 8'den farklı olarak Osman Akça'da bulunan Belge 16'da İhracatçı Birlik ve 12.09.2010 başlıkları altında farklı bir fiyat listesi bulunmaktadır. Bu durum Belge 16'daki listenin 06.09.2010 tarihli toplantı sırasında belirlenmiş liste olabileceğine işaret etmektedir.
- (144) İlgili teşebbüslerin, tüm alımları çerçevesinde fiyat hareketi değerlendirmesi yapıldığında, söz konusu fiyat listeleri çerçevesinde 2010 yılı alımlarına ilişkin soruşturma raporunda yer verilen grafiklere ulaşılmaktadır. Grafiklerde 24.08.2010 ve 12.09.2010 tarihleri ve bu tarihlere ilişkin olarak tespit edilen azami fiyat seviyeleri işaretlidir.
- (145) Teşebbüslerin ilk alımlarının çoğunlukla Belge 8'de yer alan azami fiyat listesinin üzerinde gerçekleştiği, bu durumun Belge 9'daki ifadeyle örtüştüğü görülmektedir. Belge 16'daki ikinci fiyat listesinin de piyasada oluşan fiyatlara uyum ve fiyat disiplini sağlanması amacıyla Ege Birlik bünyesinde belirlendiği kanaati oluşmuştur. 25 Eylül sonrasında fiyatlar arasındaki farklılıkların çok arttığı, grafikteki dağılımın dağınıklaştığı dikkat çekmektedir. Bu noktada teşebbüslerin alımlarının ne kadarını liste fiyatının altında gerçekleştirdiği önem taşımaktadır.
- (146) Bu çerçevede, teşebbüslerin azami alım fiyatı listesi belirledikleri ve bu listelerdeki azami alım fiyatlarını geçmeme konusunda çaba harcadıkları değerlendirilmektedir.

1.4.3.1.4. Teşebbüslerin alım fiyatını belirledikleri kabul edilse bile, tarafların gerçek iradeleri bu anlaşmayı uygulamak yönünde olmadığından anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil edemeyeceği iddiası

- (147) İlgili savunmada Prof. Dr. Yılmaz Aslan'a atıfta bulunularak "*tarafların samimi iradelerini beyan ettiklerini az çok uygulama ile göstermeleri gerektiği*" belirtilmektedir. Bunun yanı sıra Kurul'un 10.02.2000 tarih, 00-6/53-25 sayılı kararı örnek gösterilerek teşebbüslerin fiyatlarının uyumlu olmaması nedeniyle anlaşma iradelerinin olmadığı ileri sürülmektedir. Ayrıca kuru incir üretiminin çoğunlukla eş maliyete sahip olması sebebiyle fiyatların farklılık göstermemesinin doğal olduğu belirtilmektedir.
- (148) Aslan'a göre, "Rekabeti Sınırlama Amacı ve Etkisi" başlıklı bölümde "Öncelikle anlaşmanın rekabeti sınırlayıcı amaçlı olup olmadığı tespit edilecektir. Eğer anlaşma hükümlerinin rekabeti sınırlayıcı amaçlı olduğu sonucuna ulaşılabiliyorsa o zaman anlaşma derhal yasaklanacaktır, başka bir inceleme gerekmez. Ancak para cezası da verilecekse, verilecek cezanın şiddetinin belirlenmesi açısından rekabetin bozulmasının süresi ve şiddetinin tespit edilmesi için daha fazla incelemeye ihtiyaç vardır". Öte yandan "4. madde yasağının uygulanabilmesi için ihlale katılan işletmelerin kasıtlarının varlığı gerekli değildir" görüşünde olan Aslan, ayrıca "fiyat tespiti denilince genellikle satış fiyatının tespiti anlaşılır, ancak alış fiyatlarının tespiti de aynı derecede rekabeti sınırlayıcıdır" demektedir. Savunmada belirtilen 10.02.2000 tarih, 00-6/53-25 sayılı Kurul kararı ise dikey anlaşma niteliğindeki bir dağıtım anlaşmasına ilişkin olup kartel niteliği gösteren yatay fiyat anlaşmasının soruşturma konusu oluşturduğu somut olayla ilgisi bulunmamaktadır.
- (149) Diğer yandan, fiyat belirlenirken alım fiyatının belirlendiğine işaret eden ve yukarıda yer verilen belgeler, Aydın'ın bir ilçesine bağlı bir beldede belediye başkanı, şikayetçi, Tarih İncir Eski Başkanı ile Tarih İncir Yönetim Kurulu Başkanının ifadeleri birlikte değerlendirildiğinde soruşturma muhatabı teşebbüsler arasında 2009 ve 2010 yıllarında

incir alım fiyatlarının azami fiyat seviyeleri biçiminde belirlendiği kanaati oluşmuştur. Fiyatların belirlenmesine yönelik yapılan anlaşmadan haberdar olan tarafların ilgili fiyat anlaşmasına karşı çıktığını gösteren bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır.

- (150) Yerinde incelemelerde elde edilen belgelerde, Osman Akça, Kral İncir, Franko ve KFC'nin belgelerde doğrudan taraf olduğu görülmekte, Elmas, Gabay, Selçuk, Şentaş ve Tariş İncir'in teşebbüs temsilcisinin Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulunda bulunması nedeniyle alım fiyatının belirlenmesine ilişkin ifadeler içeren Belge 11 çerçevesinde azami liste fiyatı belirlenmesine ilişkin toplantılara katılmış olduğu sonucuna varılmaktadır. Bunun yanı sıra teşebbüslerin fiyat anlaşmasına karşı çıktığını gösteren bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır.
- (151) Kırıcı'nın EİB Yönetim Kurulunda olmaması dolayısıyla alım fiyatının belirlenmesi anında bulunmadığı, EİB'ye ilişkin yazışmalara dahil olmadığı görülmektedir. Ancak, Belge 8'de bahsedilen toplantıya katılanlar arasında adının geçmesi dikkate alındığında azami fiyat listesinin oluşumuna ilişkin toplantıya katıldığı anlaşılmaktadır. Teşebbüsün fiyat anlaşmasına karşı çıktığını gösteren bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır.
- (152) Rekabeti sınırlayıcı nitelikteki yazışmaların varlığı halinde, taraflar aksi görüşlerini açıkça diğer taraflara veya yetkililere aktarmadıkça, ilgili yazışmadan sorumlu tutulmaktadır. İlgili kararlardan haberdar olduğu görülen Elmas, Gabay, Selçuk, Şentaş ve Kırıcı'nın savunmalarında aksi yöndeki iradelerini ortaya koyduklarını gösterir bir kanıt sunulmaması nedeniyle, teşebbüslerin anlaşmaya taraf olduğu kanaati oluşmuştur. Mevzuatta da, rakiplerinin stratejik bilgileri elektronik posta ve benzeri yollarla kendisine ulaşan firmaların, bu bilgilerin kendilerine ulaşmasını istemediklerini rakiplerine açık bir şekilde bildirmedikleri takdirde, rakiplerce açıklanan bilgileri kabul etmiş ve pazar davranışlarını buna göre uyarlamış sayılacakları açıkça belirtilmektedir.
- (153) Sonuç olarak teşebbüslerin iradelerinin anlaşma yönünde olduğu görülmektedir. Bazı teşebbüslerin yapılmış anlaşmaya uymaması durumu da, literatürde "cheating" olarak tanımlanan anlaşmaya uyumdan kaçınarak karlılığı artırma girişimi olarak yorumlanabilmektedir.

1.4.3.1.5. Tarafların fiyat anlaşması yaptıklarına dair somut bir delil olmadığı iddiası:

- (154) Bu savunmada, öncelikle Belge 8 ve Belge 15'in aynı olmasının ihtimallere dayandırılması sebebiyle delil olarak kabul edilemeyeceği ifade olunmaktadır. Öncelikle soruşturma kapsamındaki anlaşmaya işaret eder şekilde kullanılan tek belge bu değildir. İkinci olarak teşebbüslerin savunması kabul edilse ve Belge 15 dikkate alınmasa dahi, Osman Akça'daki yerinde inceleme elde edilen fiyatlara ilişkin iç yazışma niteliğindeki Belge 8'in "incir fiyatları 24.08.2010" konulu kısmında fiyat listesi bulunmaktadır.
- (155) Nitekim anılan fiyat listesinin ardından Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanı tarafından çalışanlarına gönderilen cevabi elektronik postadaki ifadeler de aralarında Kral İncir ve Kırıcı gibi rakip teşebbüslerin bulunduğu bir toplantıda konuşulanlara ilişkindir. Anılan azami alım fiyat listesinin de bu toplantıda konuşulan konulardan biri olduğu kanaati oluşmuştur.
- (156) İlgili belgenin sadece Osman Akça'nın kendi uyguladığı veya uygulayacağı fiyatları içerdiği iddia edilse bile, fiyat listelerinin incelenmesi ile ilgili dönemde Osman Akça'nın söz konusu fiyat listesiyle uyumlu alımlar gerçekleştirmediği görülmektedir. Bununla birlikte Kral İncir, Elmas ve KFC'nin liste ile uyumlu alımlar gerçekleştirdiği dikkat çekmektedir.

- (157) Savunmada ayrıca soruşturma kapsamında Aydın'ın bir ilçesine bağlı bir belde belediye başkanının ve bir incir üreticisinin ifadesinin delil olarak kullanıldığı ancak, EİB toplantılarına katılmayan ve anlaşmanın yapılmasına tanık olmayan şahsın ifadelerinin delil olarak kullanılmayacağı ifade olunmaktadır. Şikayetçinin talebi üzerine 23.09.2010 tarihinde görüşülen ilgili şahıs, teşebbüsler arası anlaşmanın piyasaya yansımalarına ilişkin tanıklıkta bulunmaktadır. Tanık beyanlarının yanlış olduğu taraflarca ileri sürülebilir. Ne var ki, bu beyanların soruşturma raporuna dahil olmaması gerektiği savının hukuki bir dayanağı yoktur.
- (158) Savunmada Tariş İncir Yönetim Kurulu eski başkanının beyanlarının tamamen varsayımlara dayalı kişisel beyanlardan oluştuğu ifade edilmekte, beyanlarda örnek verilmeden genel ifadelerin yer aldığı belirtilerek soruşturma kapsamında somut delil olarak kabul edilemeyeceği iddia edilmektedir. Bununla beraber soruşturma heyetince, daha önce pazarda hem EİB toplantılarına katılarak hem de alımların gerçekleştirilmesini yöneterek aktif rol almış bir şahsın beyanlarının dikkate alınması gerektiği kanaati oluşmuştur.
- (159) Savunmada Tariş İncir Yönetim Kurulu Başkanının *“Ege İhracatçı Birliği bünyesinde yapılan toplantılarda, toplantı sonrası kayıt kapatılarak, zaman zaman da Genel Sekreter'in dışarı çıkması rica edilerek konuşulmaktadır”* beyanının, EİB Genel Sekreterinin *“Bunlara ek olarak birlik bünyesinde ihracatçı firmaların katılımıyla genel kurul toplantıları haricinde düzenlenen diğer toplantılar da Danışma Toplantısı adı altında düzenlenmekte ve Genel Sekreterliğin de katılımıyla gerçekleştirilmektedir”* ifadesiyle çeliştiği belirtilerek Tariş İncir Yönetim Kurulu Başkanının beyanlarının delil kabul edilemeyeceği ifade edilmektedir.
- (160) Tariş İncir Yönetim Kurulu Başkanının beyanlarından da görüldüğü üzere toplantılar genel sekreterin katılımıyla gerçekleştirilmekte olup, toplantının sonunda bazen genel sekreterin çıkması rica edilerek özel görüşme yapıldığı anlaşılmaktadır.
- (161) Savunmada Kral İncir ortağının belgelerde yer alan *“hangi dolaylarda ve aralıklarda”* oluşacağına ifadesinin, fiyata ilişkin bir kesinlik içermediği ve beyanlarında bulunan *“tamamen fikir jimnastiği biçiminde”, “hiç kimse fiyat birlikteliği içinde olamaz”* ifadeleriyle çeliştiği gerekçesiyle yanlış anlaşıldığı belirtilerek delil olarak kabul edilemeyeceği belirtilmektedir. Kral İncir ortağının beyanları bakımından dikkat çekici husus toplantılarda alım fiyatlarının konuşulmuş olmasıdır. Kuru Meyve Birliğinin önemli üyelerinden olan Kral İncir ortağının beyanlarının dikkate alınması doğaldır.
- (162) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde teşebbüslerin ilgili savunmasının kabul edilemeyeceği kanaati oluşmuştur.

1.4.3.1.6. Ticari bilgi paylaşımının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olmadığı iddiası:

- (163) Söz konusu savunma kapsamında her ticari bilgi paylaşımının rekabete aykırı olarak değerlendirilemeyeceği ifade olunmaktadır. Bilgi paylaşımına ilişkin örnek olarak 18.04.2011 tarihli, 11-24/464-139 sayılı karar verilebilecektir. Söz konusu kararda diğer hususların yanında stok ve satış stratejisine ilişkin olarak gerek toplantı gerekse kişisel iletişim yollarıyla görüşmeler yapıldığı, söz konusu görüşmelerin bir bütün olarak ele alınması gerektiği, zira bu görüşmelerdeki esas amacın rakiplerin davranışlarının öngörülemezliğinden doğan riski ortadan kaldırmak olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla teşebbüslerin hedef, stok ve satış stratejisine yönelik yaptıkları görüşmelerin de fiyat politikasına yönelik görüşmeleri tamamlayıcı nitelikte olduğu, bu tür bilgilerin edinilmesi

12-12/383-112

halinde hedefe ulaşma ve stok eritme amaçlı kullanılacak stratejilerin, zam ve indirimlerin tahmin edilmesinin söz konusu olacağı ifade olunmuş; neticede ilgili teşebbüslere geleceğe yönelik fiyat ve satış stratejileri ile hedef ve stok bilgilerini toplantı ve/veya bireysel iletişimler yoluyla paylaşmak sureti ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- (164) Mevzuatta, rakipler arasında, pazarda rekabeti sınırlayıcı anlaşma sonucunu kolaylaştırma amaç veya etkisine sahip stratejik bilgilere ilişkin bir bilgi değişiminin, rakiplerin pazardaki davranışlarının bağımsızlığını ve pazarda stratejik anlamda belirsizliğini azalttığı ve rakiplerin rekabet etme güdülerini yok ettiği belirtilmektedir.
- (165) Bu noktada soruşturma konusu anlaşmanın, rakipler arasında alım fiyatını tespit etme amacını taşıdığına dikkat çekmek gerekmektedir. Soruşturma kapsamındaki bilgi değişimi, alım fiyatlarının belirlenmesine ilişkin olup, olumlu etki doğurabilecek olan piyasa koşulları, teknoloji ve know-how hakkında bilgi sağlanmasına yönelik değildir. Uygulanacak olan fiyatlara veya bunun oluşumundaki faktörlere ilişkin bilgilerin mübadelesi, fiyat tespitine benzer sonuçlar doğurabilmektedir.

1.4.3.1.7. Taraf teşebbüsler arasında azami fiyat anlaşması yapılmadığı iddiası:

- (166) İhracatçıları örgütlendirmek ve işbirliğini geliştirmek suretiyle ihracatı artırarak ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak amacına sahip İhracatçı Birliklerinin bünyesinde yer alan teşebbüslerin amacının ancak ülke ihracatını yükseltmek olabileceği ileri sürülmektedir.
- (167) Özet olarak belirtmek gerekir ki, fiyat listesini görüşe açmak amacıyla gönderilen elektronik postalarda yer alan ifadelerden bir azami alım fiyat listesinin belirlendiği hususu ortaya çıkmaktadır.
- (168) Yapılan yerinde incelemelerde alınan diğer belgelerin de dikkate alınmasıyla teşebbüslerin azami alım fiyatını belirleme yönünde bir anlaşma içerisinde buldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

1.4.3.1.8. İlgili pazarın fiyat anlaşmasına imkan vermeyen bir yapıya sahip olduğu iddiası:

- (169) Bu başlık altında yapılan savunmalarda, kuru incir sezonunun çok kısa sürmesi ve bu ürünün sadece bir sezonluk olmasının yarattığı baskı nedeniyle ihracatçıların; sezon başında ve oldukça hızlı bir şekilde mal tedarik etmeye çalıştıkları, alım fiyatlarını ürün ihtiyacına bağlı ve zaman kısıtı altında anlık olarak tespit ettikleri, ayrıca çok sayıda aracından mal tedarik ediyor olmaları gibi nedenlerle, fiyatların aynı teşebbüs için aynı boyda incir alımlarında, hatta aynı gün içinde dahi değişebildiği ifade edilmiş ve teşebbüslerin alım fiyatları incelendiğinde bu durumun net bir şekilde tespit edileceği belirtilmiştir.
- (170) Öncelikle belirtmek gerekir ki, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin pazar payları toplamı %50 seviyelerindedir ve bu denli yüksek bir pazar payına sahip teşebbüslerin birlikte hareket etmesi pazardaki rekabetçi parametreleri ciddi biçimde etkileyebilecek niteliktedir. Kaldı ki 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi rekabeti sınırlayıcı etki ve/veya amacı olan anlaşma, uyumlu eylem ve kararları yasaklamaktadır. Dolayısıyla pazarın yapısı itibarıyla fiili olarak uygulamaya dönüşmese dahi, bu amacı taşıyan eylem ve davranışlar da 4054 sayılı Kanun kapsamında yasaklanmaktadır.

12-12/383-112

- (171) Diğer yandan, elde edilen tüm bilgi ve belgelerden teşebbüslerin birebir aynı fiyatlarla alım yapmak üzere değil azami olarak belirlenen seviyeleri aşmamak üzere bir anlaşma içinde oldukları görülmektedir. Bu nedenle alım fiyatlarının gün içinde ya da teşebbüsten teşebbüse küçük farklılıklar göstermesi anlaşma olmadığına yönelik bir belirti olarak kabul edilememektedir.

I.4.3.1.9. Kartel anlaşmasını ortaya koyan bir delilin bulunmadığı iddiası:

- (172) Bu savunmaya, Kurul'un 24.07.2007 tarih ve 07-60/713-245 sayılı kararı dayanak gösterilmiştir. Söz konusu kararda kiraz alımı yapan teşebbüslerin alım fiyatlarını ve diğer koşulları belirlemeye yönelik yaptıkları toplantı ve imzalı tutanaklar mevcut olup, bu tutanaklardan teşebbüslerin kiraz alım koşulları hususunda anlaşmış oldukları net bir şekilde ortaya konulmuştur. Anılan tutanakta, toplantıya katılmamış olan teşebbüslerin de toplantıda alınan kararlara uyacaklarını telefonla taahhüt ettikleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda ilgili tutanağı imzalayan teşebbüsler, soruşturma konusu kartel anlaşmasının etkisine ve uygulanmasına bakılmaksızın doğrudan sorumlu tutulmuş, diğer teşebbüslerin ise piyasadaki davranışlarına bakılarak sorumlulukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Mevcut dosya bağlamında yapılan savunmada ise bir kartel anlaşmasının varlığına dair herhangi bir delil bulunmadığı, ayrıca teşebbüslerin alım fiyatları incelendiğinde paralel veya benzer bir hareketin tespit edilemeyeceği ifade edilmiştir.
- (173) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden bir anlaşmada medeni hukukun belirli hukuki işlemler için aradığı yazılı şekil şartının aranması söz konusu değildir. Anlaşmanın varlığı için tarafların iradelerini ortaya koyan delillerin bir bütün halinde değerlendirilmesi yeterli olacaktır. Diğer yandan rekabet hukuku bakımından, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı bir anlaşmaya ilişkin sorumluluktan bahsedebilmek için, belirli bir anlaşmaya uyma iradesinin gösterilmesi yeterlidir. Bu noktadan hareketle, soruşturma konusu fiyat anlaşmasının varlığına işaret eden deliller çerçevesinde, anlaşmaya uyma iradesi tespit edilen teşebbüslerin de 4054 sayılı Kanun kapsamında sorumluluğu doğmaktadır.

I.4.3.1.10. Belgelere ilişkin savunmalar

I.4.3.1.10.1. Belge 1 (Belge 14)'e ilişkin savunma:

- (174) Savunmada söz konusu belgelerin anlaşmaya işaret etmediği ifade olunmakta ve Belge 1 ve Belge 2'nin 4054 sayılı Kanun'un kapsamı dışında kaldığı savunulmaktadır. Ancak Belge 1 ve Belge 2'de yer alan bilgilerin alım fiyatlarının azami seviyesinin belirlenmesine kolaylık sağladığı açıktır.

I.4.3.1.10.2. Belge 3, Belge 4, Belge 5, Belge 6, Belge 7, Belge 8, Belge 9, Belge 10, Belge 11 ve Belge 18'e ilişkin savunma:

- (175) Teşebbüsler Belge 3-10'un iç yazışma olması sebebiyle kullanılmayacağını ve içeriğindeki fiyata ilişkin ifadelerin genel bilgiler olduğunu belirtmektedir. Belge 11'de ise Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanının fiyatlara ilişkin kişisel görüşlerini yansıttığı ifade edilmektedir.
- (176) Belge 3'te yer alan "ilk yüklemenin öne çekilmesi" ve "incir fiyatlarını düşük açma" düşüncesinin EİB Yönetim Kurulunda görüşülmek üzere ifade edildiği kanaati oluşmuştur. Çünkü ilk yükleme tarihinin belirlenmesi ya da öne çekilmesi işleminin bir teşebbüsün iç işi olamayacağı açıktır.

12-12/383-112

- (177) Belge 4'te yer alan ifadelerden, piyasa aktörlerinin fiyatların açıklanmasını beklediği ve fiyatların düşük açılmasının çok önemli olacağını beyan edildiği anlaşılmakta olup, teşebbüsler arasında fiyatların belirlendiği kanaati oluşmuştur.
- (178) Belge 5'de yer alan ifadelerden, köylerin düşük fiyattan ürün vermek istemediği ve taraflardan Kral İncir'in hızlı alım yaptığıının belirtildiği anlaşılmaktadır.
- (179) Belge 6'daki mesajda işaret edilen "iki türlü fiyatın" piyasada oluşan fiyat ile azami liste fiyatı olduğu kanaati oluşmuştur.
- (180) Belge 7, Belge 8, Belge 9 ve Belge 10'da yer alan ifadelerden teşebbüslerin bir fiyat birlikteliği içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.
- (181) 28.08.2009 tarihli elektronik posta zincirinde EİB tarafından Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu üyelerine 2009 ürünü kuru incir için hazırlanmış fiyat liste taslağı gönderilmiş ve görüşlerine sunulmuştur. Belge 11'de sunulan elektronik postada yer verilen ifadelerden teşebbüslerin bir fiyat birlikteliği içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.
- (182) Savunmada, Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanının masasında bulunan 12.08.2010 tarihli Belge 18'de yer alan ifadelerin teşebbüsler arasında bir anlaşma olmadığını ortaya koyduğu belirtilmektedir. Bununla beraber Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanının Franko Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısının fiyat konuşma talebine karşı çıkmasının nedeni olarak, Osman Akça Yönetim Kurulu Başkanının fiyatları daha geç konuşma isteğinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

I.4.3.1.10.3. Belge 12'ye ilişkin savunma:

- (183) Bu savunmada, belgede geçen "*Konu ile alakalı bir kuru meyve maliyet hesap yönteminin oluşturulması/daha şeffaf hale getirilmesi...sayesinde son yıllarda büyük oranda yaşadığımız rekolte ve tedarikçiler arası farklılıkları minimize etme yolunda bu önemli adımlar atılmalıdır*" ifadesinde önerilen belirli bir maliyet hesap yöntemi oluşturularak, her teşebbüsün bu yöntemle göre kendi maliyetlerini bilinçli bir şekilde hesaplaması ve bu sayede bilinçsiz maliyet hesaplarının dış alıcılar gözünde yarattığı güvensizlik sorununun çözülmesi olduğu ifade edilmektedir. Maliyet hesaplarını her teşebbüs kendi maliyet kalemlerini dikkate alarak oluşturacağından maliyetlerin şeffaflaştırılmasından söz edilemeyeceği belirtilmektedir.
- (184) Rakipler arasındaki maliyet yapılarının şeffaflaştırılmasına yönelik ortak hareketlerin, alım piyasasına ilişkin bir fiyat anlaşmasının yapılmasını kolaylaştıracağı açıktır. Bunun yanı sıra söz konusu belgede tedarikçiler arası farklılıkların asgariye indirilmesinin talep edildiği de görülmektedir. Bu ifade teşebbüslerin alım fiyatlarını belirleme isteğini yansıtmaktadır.

I.4.3.1.10.4. Belge 13'e ilişkin savunma:

- (185) Savunmada Gabay'dan Franko'ya 02.09.2010 tarihinde gönderilen Selçuk'un 01.09.2010 tarihli satış fiyatı listesinin geçmişe yönelik bir bilgi paylaşımı olduğu, kolayca ulaşılabilir olduğu, söz konusu listenin Gabay'a bir alıcısı tarafından pazarlık esnasında iletildiği ifade olunmaktadır.
- (186) 01.09.2010 tarihli fiyat listesinin 02.09.2010 tarihinde geçmiş tarihli olarak kabul edilemeyeceği ve Selçuk'un müşterisine sunduğu fiyat listesinin kolayca ulaşılabilir olarak nitelendirilemeyeceği kanaati oluşmuştur. Bunun yanı sıra Selçuk'un fiyat listesinin pazarlık esnasında Gabay'a iletilmesi ulaşılabilir olmakla beraber, teşebbüsün bu listeyi

12-12/383-112

Franko ile paylaşması teşebbüsler arasında fiyatlara ilişkin gerçekleşen iletişimin bir göstergesidir.

I.4.3.1.10.5. Soruşturma açılmasına dayanak teşkil eden bazı belgelerin (Belge 15) delil niteliğine sahip olmadığı savunması:

- (187) Soruşturmaya taraf teşebbüslerin birbirleri ile olan veya şirket içi yazışmaların ya da ilgili kişilerle yapılan görüşmelerin rekabet hukuku bakımından delil niteliği taşıdığına dair herhangi bir duraksama yoktur. İncelemede elde edilen bilgi ve belgeler gerek bireysel gerekse bütüncül olarak, rekabetçi ve rekabeti kısıtlayıcı boyutlarıyla ilgili taraflar bakımından değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu çerçevede taraflarda yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belge ile bulgular ve fiyat hareketlerinin incelenmesi sonucunda, diğer bir deyişle tüm bulguların bütüncül olarak değerlendirilmesi sonucunda rekabeti kısıtlayıcı yönde bir anlaşmanın amaçlandığı ve bunun pazarda belirli bir etki gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

I.4.3.1.10.6. KFC Yöneticisi tarafından EİB üyesi kuru incir ihracatçısı teşebbüslere gönderilen elektronik postanın rekabeti kısıtlayıcı şekilde yorumlanamayacağı savunması:

- (188) Yapılan savunmada söz konusu elektronik postanın, bilinçsiz maliyet hesaplarının dış alıcılarda oluşturduğu güvensizliğe dikkat çekmek amacıyla atıldığı iddia edilmiştir.

(189)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (190) Maliyetlerin şeffaf hale getirilmesine yönelik çabaların en önemli maliyet kalemi olan ürün alım fiyatlarına doğrudan yansımaları ve dolayısıyla da alım pazarındaki rekabeti ve üreticileri olumsuz etkilemesi kaçınılmazdır. Bu kapsamda anılan elektronik postada sunulan çözüm önerisinin rekabeti sınırlayıcı bir amaç taşıdığı değerlendirilmektedir.

I.4.3.1.11. Soruşturma raporunda yer verilen grafiklere ilişkin savunma:

- (191) Savunmada, soruşturma raporunda grafiklere ilişkin bir değerlendirme yapılmadığı belirtilerek, 21.08.2010-12.09.2010 tarihleri arasında teşebbüslerin ilk yükleme tarihine ürün yetiştirme çabasıyla yoğun alımların yapılması nedeniyle liste fiyatlarının tüm ürünlerde aşıldığı; 12.09.2010 tarihinden sonraki dönemde ilk alımlar yapıldıktan sonra piyasada fiyatların daha az değişken hale geldiği, ilk dönemdeki fiyatlar ile aradaki farklılığın arz ve talep arasındaki farktan kaynaklandığı; 25.09.2010 tarihinden sonraki dönemde geçen zaman nedeniyle hareketliliğini kaybeden pazarda fiyatlar arasındaki farklılaşmanın olağan olduğu belirtilmektedir.

- (192) Soruşturma raporunda yer alan grafiklerde teşebbüslerin ürün bazında fiyatları ve ilgili ürüne ilişkin elde edilen liste fiyatları bulunmaktadır. Bu çerçevede 24 Ağustos ve 12 Eylül'e ait listeler değerlendirilirken 21 Eylül'de yeni bir toplantı yapıldığı ve bu toplantıda fiyat listesinin güncellenmiş olması ihtimali de mevcuttur. Grafiklerde 25 Eylül sonrasında fiyatlar arasındaki farklılıkların çok arttığı, grafikteki dağılımın dağınıklaştığı dikkat çekmektedir. Bu noktada teşebbüslerin alımlarının ne kadarını liste fiyatının altında gerçekleştirdiği önem taşımaktadır.

I.4.3.1.12. Anlaşmaya uyum göstermediği belirtilen teşebbüslerin anlaşmaya dahil olmadığına ilişkin savunma:

- (193) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde "etki doğurma" ve "amacı taşıma" ifadeleri "veya" kullanılarak belirtilmiştir. Bu nedenle teşebbüsün anlaşmaya taraf olması yeterli olup, anlaşmanın etki göstermesi veya uygulanması gerekmemektedir.
- (194) Aynı piyasada faaliyet gösteren ve yatay seviyede birbirine rakip olan teşebbüsler arasında, piyasadaki satın alınacak ürünün fiyatını (hammadde maliyeti) belirlemek üzere yapılan anlaşmaların yukarıda yer verilen madde kapsamına girdiği açıktır. (.....TİCARİ SIR.....).

I.4.3.2. Selçuk'un Ayrık Savunması:

- (195) Savunmada teşebbüsün son üç yıldır Aydın merkezli Dülgeroğulları Limited Şirketi (Dülgeroğulları) ile arasındaki ticari işbirliği çerçevesinde tüm tedarikini bu teşebbüsten gerçekleştirdiği ve piyasada incir üreten veya pazarlayan diğer müstahsil veya aracı toptancılarda ürün tedarik etmediği, sağlanan kuru incirin büyük bir bölümünün Dülgeroğulları için fason işlenip, teşebbüse işlenmiş olarak geri verildiği ve yalnızca küçük bir kısmının Selçuk tarafından ihraç edildiği belirtilmektedir. Bunun yanı sıra Kuru Meyve yönetim kurulunda bulunması nedeniyle e-postaların alıcısı konumunda bulunduğu ve bu nedenlerle anlaşmaya taraf olmadığı ve olamayacağı belirtilmektedir.
- (196) Soruşturma muhatabı teşebbüslerin bir bölümü üreticiden doğrudan alım yapmamakta, aracı tüccar vasıtasıyla alım yapmaktadır. Bu durum teşebbüslerin ortak azami alım fiyatı belirleyip açıklamalarını engelleyen bir husus değildir. (.....TİCARİ SIR.....). Bu nedenle, alım kaynağı ne olursa olsun açıklanan listedeki fiyatların üzerinde bir fiyat oluşmayacağı beklentisi tavan fiyatı etkisi yaratarak alım zincirindeki tüm oyuncuların fiyatlarını buna göre ayarlamasını sağlamaktadır. Aksi durumda yüksek fiyattan alımı yapılan ürünün aracının elinde kalma riski yüksektir.
- (197) Bunlara ek olarak belirtmek gerekir ki, Selçuk temsilcisinin Kuru Meyve Birliği Yönetim Kurulu'nda olması sebebiyle fiyatın belirlenmesine katılmış olduğu Belge 13'ten anlaşılmaktadır. Ayrıca, alım fiyatlarının belirlendiğini gösteren e-posta mesajlarının da Selçuk temsilcisine gittiği ve bu teşebbüsten aksi yönde bir irade beyanının olmadığı görülmektedir.

I.4.3.3. Kırıcı'nın Ayrık Savunması:

- (198) Merkezi Malatya'da bulunan Kırıcı'nın temel faaliyet alanının kayısı ihracatı olduğu ve incir ihracatının yok denecek kadar az olduğu iddiası:
- (199) Her ne kadar Kırıcı'nın kuru incir pazarındaki faaliyetleri sınırlı olsa da, kendisi ile aynı ekonomik bütünlük içinde bulunan Kırıcı Kuru Meyva ve Özkırıcı şirketlerinin kuru incir pazarında önemli büyüklükte faaliyetleri bulunmaktadır. Nitekim EİB'den elde edilen veriler çerçevesinde Kırıcı Grup'un 2010 yılında %5,4 kuru incir ihracatı pazar payı ile 5. sırada yer aldığı anlaşılmıştır. Bu nedenlerle söz konusu iddianın kabul edilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

I.4.3.4. Tariş İncir'in Ayrık Savunması:

- (200) Savunmada öncelikle 2010-3-190/ÖA-10-265.HB sayılı önaraştırma raporunda Tariş İncir'in fiyatlandırma davranışının ihracatçı teşebbüslerle paralel bir yapı göstermediğinin

belirtildiği ancak daha sonra soruşturma raporunda fiyatlara uyumlu davrandığı ileri sürülerek Tariş İncir'in 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği sonucuna varıldığı vurgulanmaktadır.

- (201) Yapılan savunmada Tariş İncir'in çalışma alanınının 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanunda; "...ortakların ve gerektiğinde diğer üreticilerin ürünlerini daha iyi şartlarla değerlendirmek, meslekî faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak ve ekonomik menfaatlerini korumak" olarak belirlenmiş olduğu ve bu çerçevede temel görevinin incir üreticisi ve ortaklarının menfaatlerini korumak olduğu ifade edilerek Tariş İncir'in soruşturma konusu türden bir eylemde bulunmasının var oluş amacıyla çelişeceği iddia edilmektedir.
- (202) Teşebbüs ilk yükleme tarihi uygulamasına karşı, uygulamanın sakıncaları ve kaldırılması yönünde Dış Ticaret Müsteşarlığı, Rekabet Kurumu ve diğer ilgili kuruluşlar nezdinde girişimde bulunduğunu, bu başvurularında "Gümrük Beyannamelerinin ilk kayda alınış tarihi şeklinde bir tarih belirlenmesi ve bu tarihin ürünün erken gelişime karşın geç bir tarihe alınmasının, rekabetin en önemli yönü olan fiyat rekabetini ve fiyatların pazar koşullarına göre arz ve talebin karşılaşması ile oluşumunu engellediği hususu kapsamlı bir şekilde açıklanmak sureti ile bu uygulamanın rekabet hukuku açısından incelenmesi ve rekabet hukukuna aykırılık sebebiyle gerekli işlemlerin yapılması"ni talep ettiklerini, sesiz kalmamaları nedeniyle anlaşmaya taraf sayılmayacaklarını ifade etmektedir.
- (203) Tariş İncir, 2000 yılında 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun'la başlayan yeniden yapılandırma sürecinde Yeniden Yapılandırma Kurulu'nun önerileri doğrultusunda hareket etmek zorundadır. Mevcut durumda her sene alım fiyatlarını kendi Yönetim Kurulu'nun kararı ile belirlediği bilinmekte ise de adı geçen Kurulun önerileri doğrultusunda kampanya başlangıcında alım fiyatını değil avans ödenecek miktarı ilan etmekte, nihai alım fiyatını daha sonra ilan ederek belirli aralıklarla yenilemektedir. Tariş İncir bakımından incir alım fiyatlarının belirlenme tarihi önem taşımaktadır. Tariş İncir'den alınan bilgilere göre kuru incir alım fiyatı Tariş İncir Yönetim Kurulu tarafından belirlenmektedir. Ürün ön ödeme fiyatları Tariş İncir Yönetim Kurulu'nun 24.08.2010 tarihli kararında açıklanmıştır.
- (204) Tariş İncir'in Belge 8'deki liste kapsamında ilgili dönemde alımı bulunmamaktadır. Bununla birlikte teşebbüsün alım fiyatlarının azami fiyat listesinin altında olduğu görülmektedir.
- (205) Diğer yandan, Tariş İncir'in Kuru Meyve Birliği Genel Kurulu tarafından alınan ilk yükleme tarihinin belirlenmesine ilişkin kararlara yönelik muhalif tutumunun Tariş İncir yetkililerince her imkanda dile getirildiği ve Rekabet Kurumu, Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi yetkili makamlara taşındığı, hatta Rekabet Kurumunun konuya ilişkin ret kararının Danıştay'a götürüldüğü hususu da bilinmektedir. Teşebbüsün Rekabet Kurumuna yaptığı 26.09.2008 tarihli başvuruda özellikle ilk yükleme tarihine değinildiği, ancak bunun yanı sıra fiyat rekabetinin ve fiyatların pazar koşullarına göre arz ve talebin karşılaşmasıyla oluşmasını engellediğinin de ifade edildiği görülmektedir. Bu çerçevede, azami alım fiyatlarının korunmasını kolaylaştıran bir etkisi bulunan ilk yükleme tarihiyle ilgili olarak sürekli bir hukuki mücadele içinde bulunan Tariş İncir'in avans fiyatlarını ve nihai alım fiyatlarını soruşturma konusu fiyat anlaşmalarının yapıldığı tarihlerden hemen sonra açıklamış olması piyasada oluşan fiyatları izlemek zorunda kalması olarak değerlendirilmiştir.

1.4.3.5. Osman Akça'nın Ayırık Savunması

- (206) Teşebbüs soruşturmaya dayanak gösterilen elektronik postaların, Osman Akça'nın kendi politikasını belirlemek adına, üst düzey çalışanlarınca yapılan şirket içi yazışmalardan

12-12/383-112

ibaret olduğunu, dolayısıyla teşebbüsler arası bir anlaşmaya dayanak oluşturamayacağı, şirketin iç yazışmalarının soruşturma bildirimi çerçevesinde diğer teşebbüslere gönderilmesinin şirkete zarar verdiğini iddia etmektedir.

- (207) Soruşturmaya taraf teşebbüslerin şirket içi yazışmalarının rekabet hukuku bakımından delil niteliği taşıdığı konusunda bir duraksama yoktur. İncelemede elde edilen şirket içi yazışmalar diğer belgelerle birlikte bütüncül olarak, rekabetçi ve rekabeti kısıtlayıcı boyutlarıyla ilgili taraflar nezdinde değerlendirilmeye tabi tutulmaktadır.
- (208) Osman Akça'da bulunan iç yazışmalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin kanıt niteliği taşıdığı sürece söz konusu belgelerin ilgili teşebbüslere gönderilmesi doğal olup savunma hakkının kullanılması bakımından gereklidir.
- (209) Osman Akça'nın azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşmaya taraf olduğu ve bu anlaşmadaki azami fiyat seviyelerine uyum gösterdiği kanaatine varılmıştır.

J. GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK

- (210) Teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgeler ve ilgili kişilerle yapılan görüşmeler değerlendirildiğinde soruşturma muhatabı teşebbüsler arasında 2009 ve 2010 yıllarında incir alım fiyatlarının azami fiyat seviyeleri biçiminde belirlendiği kanaatine varılmıştır.
- (211) Yukarıda yer verilen belgeler doğrultusunda Osman Akça, Gabay, Franko, Selçuk, Kral İncir, Şentaş, Elmas, KFC ve Kırıcı'nın iç piyasaya için azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşmaya taraf oldukları ve bu anlaşmadaki azami fiyat seviyelerine uyum gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- (212) 2000 yılı öncesi devletin fiyat desteği uygulamasının bir parçası olan Tariş İncir'in ise, 2000 yılında 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun'la başlayan yeniden yapılandırma sürecinde Yeniden Yapılandırma Kurulunun önerileri doğrultusunda hareket etmek zorunda olduğu, mevcut durumda her sene alım fiyatlarını kendi Yönetim Kurulunun kararı ile belirlediği kanaati oluşmuştur.
- (213) Diğer yandan, Tariş İncir'in Kuru Meyve Birliği Genel Kurulu tarafından alınan ilk yükleme tarihinin belirlenmesine ilişkin kararlara yönelik muhalif tutumunun Tariş İncir yetkililerince her ortamda dile getirildiği ve Rekabet Kurumu, Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi yetkili makamlara taşındığı hususu da bilinmektedir. Teşebbüsün anlaşmayı kolaylaştırıcı etkiye sahip ilk yükleme tarihinin kaldırılması yönündeki çabaları ve Yeniden Yapılandırma Kurulunun önerileri doğrultusunda hareket etmek zorunda olduğu da dikkate alınarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediği kanaatine varılmıştır.
- (214) Soruşturmaya muhatap teşebbüsler bakımından 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi kapsamında ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilebilecek herhangi bir unsur bulunmamaktadır.
- (215) Teşebbüslerin ortak davranışlarını ve nihayetinde azami fiyat anlaşması içine girmelerini kolaylaştıran hatta neredeyse teşvik eden yapısal bir sorun olarak İhracatçı Birlikleri vasıtasıyla ilk yükleme tarihi uygulamasında kamu otoritesi etkisinin varlığı hafifletici neden olarak dikkate alınmıştır.
- (216) Kanun'un 16. maddesi ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin

12-12/383-112

Yönetmelik”in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 7. maddesinin birinci fıkrası hükümleri uyarınca teşebbüslerin kuru incir ciroları ve hafifletici unsurlar dikkate alınarak idari para cezası verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

- (217) 08.03.2012 tarih, 1982 sayı ile Kuruma intikal eden yazı ile Osman Akça son mali yıl net satışlarının (.....) TL görüldüğü ifade edilmiş ancak, bu satışların (.....)TL’sinin 6111 sayılı Kanun’dan kaynaklanan stok düzenlemesi olduğu bu nedenle esas itibarıyla 2011 yılı net satışlarının (.....) TL olduğu beyan edilmiştir. Bu nedenle idari para cezası hesaplamasında bu bilgiler dikkate alınmıştır.
- (218) Özkırıcı, Kırıcı Kuru Meyva ve Kırıcı’dan oluşan Kırıcı ekonomik bütünlüğünün ve Şentaş’ın 2011 Yılı’na ait Bilanço, Gelir Tablosu ve ekleri Kurumlar Vergisi Beyannamesi ile birlikte yasal süresi olan Nisan ayının 25’i akşamına kadar vergi dairesine verilmek zorunda olduğundan 2011 yılı gelir tabloları henüz kesinleşmemiş ve bu nedenle şirketlerin idari para cezası hesaplamasında 2010 yılı ciroları dikkate alınmıştır.
- (219) Kral İncir 07.03.2012 tarih ve 1957 sayılı yazı ile 31.05.2011 tarihinde sona eren, son mali yıl net satışlarının (.....)TL olduğunu bildirmiştir.
- (220) Kıst hesap dönemi sisteminde olan Gabay, 06.03.2012 tarih ve 1905 sayılı yazı ile 30.06.2011 tarihinde sona eren son mali yıl net satışlarının (.....)TL olduğunu ifade etmiştir.
- (221) 4054 sayılı Kanun’un 27. maddesinin (g) bendi uyarınca ilgili kamu kuruluşlarına, tarım sektörüne yönelik düzenlemelerde rekabet hukuku prensiplerinin dikkate alınması hususunda görüş gönderilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

K. SONUÇ

- (222) Rekabet Kurulunun 27.10.2010 tarih ve 10-67/1425-M sayılı kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen rapora ve Ek Görüş’e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre;
- 1- a) Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş., Cevdet Aksüt ve Oğulları Kollektif Şirketi-Kral İncir, Elmas Dış Ticaret A.Ş., Franko Meyve İhracat Tic. ve San. A.Ş., Gabay Dış Ticaret ve Gıda San. A.Ş., KFC Gıda Tekstil San. A.Ş., Kırıcı Dış Ticaret A.Ş., Selçuk Gıda Endüstri İhracat İthalat A.Ş. ve Şentaş Tarım Ürünleri İhracat San. ve Tic. A.Ş. kuru incir azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYÇOKLUĞU ile,

b) S.S. Tariş İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin kuru incir azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal etmediğine OYÇOKLUĞU ile,
  - 2- Söz konusu anlaşmaya 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesi uyarınca muafiyet tanınamayacağına OYÇOKLUĞU ile,
  - 3- Bu nedenle Kanun’un 16. maddesi ile “Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik”in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 7. maddesinin birinci fıkrası hükümleri uyarınca;

a) 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 0,8 (binde sekiz)'i oranında olmak üzere

- Osman Akça Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. A.Ş.'ye 219.730,41 TL
- Elmas Dış Ticaret A.Ş. 'ye 163.385,51 TL
- Franko Meyve İhracat Tic. ve San. A.Ş.'ye 52.774,59 TL
- KFC Gıda Tekstil San. A.Ş.'ye 97.388,54 TL
- Selçuk Gıda Endüstri İhracat İthalat A.Ş.'ye 10.395,87 TL

b) 2010 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 0,8 (binde sekiz)'i oranında olmak üzere

- Kırıcı Dış Ticaret A.Ş.'ye 153.787,41 TL
- Şentaş Tarım Ürünleri İhracat San. ve Tic. A.Ş.'ye 116.100,80 TL

c) 2010/2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 0,8 (binde sekiz)'i oranında olmak üzere

- Cevdet Aksüt ve Oğulları Kollektif Şirketi-Kral İncir'e 100.900,60 TL
- Gabay Dış Ticaret ve Gıda San. A.Ş.'ye 172.555,27 TL

idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,

- 4- İhlal oluşturduğu tespit edilen uygulamalarla aynı sonucu doğuran ya da doğurabilecek niteliğe sahip uygulamalardan kaçınılması gerektiğinin 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrası uyarınca ilgili teşebbüslere bildirilmesine OYÇOKLUĞU ile,
- 5- 4054 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (g) bendi uyarınca ilgili kamu kuruluşlarına, tarım sektörüne yönelik düzenlemelerde rekabet kurallarının dikkate alınması hususunda görüş bildirilmesine OYBİRLİĞİ ile

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ
(16.03.2012 tarih ve 12-12/383-112 sayılı Kurul Kararı)

Soruşturma Safahatı

Rekabet Kurumu kayıtlarına 23.08.2010 tarihinde giren başvuruda kuru incir (.....) alım fiyatını baskılamak amacıyla aralarında anlaşıp ilk yükleme (.....) tarihini geciktirdikleri ve aracı firmaların anılan tarihten önce yurtiçine satış amacıyla üreticilerden incir alımı yapmalarına engel oldukları iddia edilmiştir. Bu başvuru üzerine hazırlanan İlk İnceleme Raporu 16.09.2010 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve Kanun'un 40'inci maddesi gereğince önaraştırma yapılması kararlaştırılmıştır.

Önaraştırma Raporu Kurulun 27.10.2010 toplantısında görüşülmüş ve "incelemeye konu kuru incir teşebbüslerinin ilk yükleme tarihinin ilgili yasal ve yönetsel düzenlemelerde yer alan açık yetkiler uyarınca Ege Kuru Meyve ve Mamulleri ihracatçıları Birliğince belirlenen tarihe onay vermek ya da 2010 yılı ürün sezonunda olduğu gibi doğrudan doğruya resen belirlemek suretiyle Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilen idari bir işlem niteliğinde olduğu anlaşıldığından, konuya ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında yapılacak bir işlem bulunmadığına" 10-67/1425-541 sayı ile karar verilmiştir. Bununla birlikte, 10 teşebbüs hakkında kuru incir alım fiyatlarının müzakere edilmesi / belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin ihlal edilip edilmediğinin belirlenebilmesi amacıyla aynı Kanun'un 41'inci maddesi uyarınca soruşturma açılmasına 27.10.2010 tarih, 10-67/1425-M sayı ve oybirliğiyle karar verilmiştir.

Soruşturma Heyeti 10 teşebbüs hakkında Kanunun 4'üncü maddesini ihlal ettikleri, Kanunun 5'inci maddesi uyarınca muafiyet tanınamayacağı ve Kanun'un 16/3 maddesi uyarınca idari para cezası ile tecziye edilmeleri görüşüyle soruşturma raporunu 27.10.2011 tarihinde 3'üncü Daire Başkanlığına sunmuştur.

Soruşturma Heyeti, ikinci yazılı savunmaların ardından oluşturduğu 16.12.2011 tarihli ek yazılı görüşlerinin sonuç bölümünde, 27.10.2011 tarihli Soruşturma Raporunda "yapılan tespitler ve ulaşılan sonuç bakımından herhangi bir değişikliğe yer olmadığı, ancak teşebbüslerin ortak davranışlarını ve (.....) bir durum olarak İhracatçı Birlikleri vasıtasıyla ilk yükleme tarihi (.....) bağlamında ortaya çıkan kamu otoritesi etkisinin dikkate alınması gerektiği değerlendirilmektedir" görüşünü beyan etmiştir.

Tarafların ek görüşe ilişkin yazılı savunmaları 19-23.01.2012 tarihlerinde Kuruma intikal etmiştir. Kurul, tarafların da talebini dikkate alarak sözlü savunma toplantısının 13.03.2012 tarihinde yapılmasını kararlaştırmıştır. Sözlü savunma toplantısında tarafların tamamı temsil edilmiştir.

Nihai Kurul Kararı

Kurul 16.03.2012 tarihli toplantısında nihai kararını vermiş ve özetle;

- 1) a) Hakkında soruşturma yürütülen dokuz teşebbüsün, kuru incir azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşma yapmak suretiyle Kanunun 4'üncü maddesini ihlal ettiğine oyçokluğuyla,

- b) Soruşturulan üretici birliğinin, kuru incir azami alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik anlaşma yapmak suretiyle Kanunun 4'üncü maddesini ihlal etmediğine oyçokluğuyla,
- 2) Söz konusu anlaşmaya Kanunun 5'inci maddesi uyarınca muafiyet tanınamayacağına oyçokluğuyla,
- 3) Muafiyet tanınmaması nedeniyle Kanunun 16'ncı maddesi ve ilgili Yönetmeliğin ilgili düzenlemeleri uyarınca dokuz teşebbüsün idari para cezası ile tecziyesine oyçokluğuyla,
- 4) İhlal oluşturduğu tespit edilen uygulamalarla aynı sonucu doğuran ya da doğurabilecek niteliğe sahip uygulamalardan kaçınılması gerektiğinin Kanun'un 9/1 maddesi uyarınca ilgili teşebbüslere bildirilmesine oyçokluğuyla,
- 5) Kanunun 27/g maddesi uyarınca ilgili kamu kuruluşlarına, tarım sektörüne yönelik düzenlemelerde rekabet kurallarının dikkate alınması hususunda görüş bildirilmesine oybirliğiyle karar vermiştir.

Kurul Kararının İsabetsiz Hükümleri

Dosya kapsamında kuru incire ilişkin başvurunun Rekabet Kurumu kayıtlarına 23.08.2010 tarihinde girişinden, Kurulun nihai karar aldığı 16.03.2012 tarihine kadar geçen süre yaklaşık 17 ay olup, takriben birbuçuk yıla karşılık gelmektedir. Bu sürenin, teşebbüslerin ve teşebbüs birliklerinin yasal yetkileri bakımından incelenmeleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla bilgi ve görüş paylaşımı bakımından yeterli olduğu, Soruşturma Heyetince aksi de belirtilmediği için, kabul edilmektedir.

Kurulun konuya ilişkin 27.10.2010 tarihli ilk kararında "İncelemeye konu kuru incir teşebbüslerinin ilk yükleme tarihinin ilgili yasal ve yönetsel düzenlemelerde yer alan açık yetkiler uyarınca Ege Kuru Meyve ve Mamulleri ihracatçıları Birliğince belirlenen tarihe onay vermek ya da 2010 yılı ürün sezonunda olduğu gibi doğrudan doğruya resen belirlemek suretiyle Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilen idari bir işlem niteliğinde olduğu anlaşıldığından konuya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında yapılacak bir işlem bulunmadığına" hükmedilmiştir. İlk yükleme tarihi, (.....)sezondaki (.....)incir fiyatının belirlenmiş olduğu tarihtir. (.....). Sezonda incir fiyatlarının ilk yükleme tarihinde belirlenen fiyatların altında gerçekleştiği ve ilerleyen aylar itibariyle, artan üretimle birlikte sürekli bir düşüş eğilimi yaşadığı gözlenmektedir. (.....). Nitekim Rekabet Kurulu da anılan kararında "*Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından gerçekleştirilen idari bir işlem niteliğinde olduğu anlaşıldığından konuya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında yapılacak bir işlem bulunmadığına*" hükmetmiştir.

Buna göre 16.03.2012 tarihli Kurul kararında isabetsiz ve yersiz bulduğumuz hükümlere ilişkin görüşlerimiz aşağıdaki gibidir;

- 1) Kuru incir fiyatlarının ilk yükleme tarihi ile takip eden aylardaki fiyat hareketlerine bakıldığında, ilk yükleme tarihlerinde, (.....) kayda değer seviyede alım yapıldığı, takip eden aylarda ise (.....)nispeten daha az alım yapıldığı görülmektedir. Endikatif fiyat listeleri ile FOB maliyet listelerinin piyasa bakımından bir referans ve yol gösterici nitelikte olduğu, aracı veya üreticinin bu fiyatlara uyma zorunluluğunun bulunmadığı, kuru incir ürününün ihracatçı alıcılar bakımından birbirinden oldukça farklı fiyatlardan alınmasının da bunu gösterdiği görülmektedir. Nitekim yazılı savunmalarda ve sözlü savunmada bu kanaat incelenen bütün taraflarca da savunulmuştur. Soruşturma

dosyasında, ilk yükleme tarihinde belirlenen azami fiyatlarla, fiilen alım yapılan fiyatlar arasında grafik ile gösterimden başkaca bir analiz tekniği kullanılmamıştır. Grafik ile gösterim de (.....)alım fiyatları bakımından aşağı veya yukarı yönlü kesin bir bulgu verecek nitelikte değildir. Dolayısıyla, gerek ilk yükleme tarihinin (.....) belirlenmesinin Dış Ticaret Müsteşarlığınca onaylanarak ilan edilmesinin idari bir işlem niteliğinde olması, gerekse ilan edilen (.....) fiyatlarının sezon başında birbiriyle korelasyon içinde olmaması, fiyat tespiti anlaşmasının varlığı yönündeki çokluk Kurul görüşünün isabetsiz olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, dokuz teşebbüse verilen idari para cezası ekonomik analiz ve mer'i mevzuat çerçevesinde isabetli değildir. Ayrıca, bir teşebbüsün ilk yükleme tarihi ile ilgili Kurula yaptığı başvurunun Kurulca reddedilmesi sonucu konuyu Danıştay'a taşımış olması, bu teşebbüsün cezalandırılmamasının mantıksal temelini oluşturmaktadır.

- 2) Söz konusu anlaşmaya muafiyet tanınmamasına yönelik çokluk Kurul görüşü, Dış Ticaret Müsteşarlığının rolünü ve ilgili sektöre yönelik düzenlemelerdeki yetkilerini, bu konuda yeterli inceleme yapmaksızın yok saymakta olup her iki hususun da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Sonuç olarak, gerekli ve yeterli inceleme yapılması halinde mer'i mevzuat karşısında muafiyet tanınmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir.
- 3) İkinci maddede belirtilen muafiyet tanınabileceği gerektiği görüşü doğrultusunda, verilen idari para cezaları yersizdir.
- 4) Kanun'un 4'üncü maddesinin ihlal edildiği yönündeki çokluk Kurul görüşünün isabetsiz olması nedeniyle, hakkında soruşturma yürütülmüş olan dokuz teşebbüse Kanun'un 9/1 maddesi uyarınca görüş bildirilmesine de gerek bulunmamaktadır.

Yukarıda yer verilen tüm bu sebeplerle, Kurulun çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI

Kurul Başkanı

**Reşit
GÜRPINAR
Kurul Üyesi**

Prof.Dr.Metin TOPRAK

Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 16.03.2012 tarihli, 12-12/383-112 sayılı Kararına

KARŞI OY GEREKÇESİ

Kararın S.S.Tariş İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birliği(Tariş İncir)in 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun(Kanun) 4. maddesini ihlal etmediğine ilişkin 1(b) kısmına aşağıda açıklanan gerekçeyle katılmamız mümkün olmamıştır.

Karar ve Kararın dayanağını oluşturan Dosya mevcudu bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde; Tariş İncir'in de, incir alım fiyatlarına yönelik (.....) fiyat belirlenmesine ilişkin haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerin arasında oluşan irade birliğine ve dolayısıyla Kanunun 4. maddesinde yasaklanan anlaşmaya katıldığı açıkça anlaşılmaktadır.

Tariş İncir'in ilk yükleme tarihinin belirlenmesine ilişkin kararlara muhalif tutumu, ihlal süresince (.....)anlaşmaya uygun davranış sergilediği ve böylece rekabet ihlalinin, konumu gereği, önemli bir parçası olduğu gerçeğini değiştirmez. Söz konusu tutum, Kurul çoğunluğunun benimsediği gibi Tariş İncir'in Dosya konusu ihlal içinde olmadığına değil, ihlale uygulanması gereken idari para cezasından yapılacak indirimde ancak dayanak oluşturabilir.

Kuruluş amaçları tarımsal üreticilerin çıkarlarını korumak olan tarım satış kooperatifleri birlikleri ne yazık ki, yıllar içinde değişime uğrayarak aynı zamanda birer sanayi kuruluşuna dönüşmüşlerdir.Bu durum birlikleri, bir yandan ortağı olduğu üreticilerin çıkarlarını korumak için ürün fiyatlarını hak ettiği yüksekliğe çıkarmak, diğer yandan da işlemde geçirdiği ürünleri satarken((.....)) avantaj sağlayabilmek için alım fiyatlarının olabildiğince düşük kalmasını sağlamak gibi bir çıkar çatışmasının ortasına sürüklemektedir. Karara konu Dosyadaki Tariş İncir'in eylem ve işlemleri bu durumun tipik bir örneğini yansıtmaktadır.

Rekabet hukukunun, deyim yerindeyse, hoşgörülü yaklaşımı(bazı ülkelerde açıkça kanun kapsamı dışına çıkararak, Türkiye gibi bazı ülkelerde de muafiyet tanıyarak) tarımsal üretici kuruluşlarının üreticiyi korumak amaçlı faaliyetlerine yöneliktir. Rekabet kurallarının tarımsal sanayi kuruluşlarının üreticiden düşük fiyatla ürün alabilmek için aralarındaki rekabeti ortadan kaldıran anlaşmalarına hayırhah uygulanması beklenemez. Kanuna aykırı bu tür anlaşmalara, varsa, hükümetlerin (.....)politikaları da gerekçe oluşturamaz. Böylesi politika tercihleri açık mevzuat(öncelikle kanun düzeyinde)hükümleri çerçevesinde yürütül(melidir)ür.

Sonuç olarak, Tariş İncir'in de diğer dokuz teşebbüs gibi, Kanunun 4. maddesini ihlal ettiğine hükmedilmesi ve gereken yaptırıma(kuşkusuz indirim nedenleri gözetilerek) tabi tutulması gerektiği düşüncesiyle ilgili konudaki Kurul çoğunluğuna katılmamız mümkün olmamıştır.

İsmail Hakkı Karekelle
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulunun 16.03.2012 gün ve 12-12/383-112 Sayılı Kararına

KARŞI YAZISI

Ege Bölgesinde faal (.....)10 teşebbüs hakkında; aralarında anlaşarak kuru incirin alım fiyatlarını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanuna muhalefet ettikleri iddiasıyla açılan soruşturma neticesinde, Kurul ekseriyetince söz konusu teşebbüslerden S.S. TARIŞ İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin mezkûr Kanununun 4. maddesini ihlal etmediğine karar verilmiştir.

Önaraştırma ve Soruşturma sürecinde yapılan incelemelerde, diğer dokuz teşebbüs gibi TARIŞ'in de hukuka aykırı eyleme iştirakini gösteren bilgi ve belgeler elde edilmiş olmasına rağmen, sırf üreticileri temsil eden bir kurum olmasından dolayı, adı geçen teşebbüsün Kanununun 4. maddesini ihlal etmediği sonucuna ulaşmak mümkün değildir. Bu itibarla Kurul Kararınının TARIŞ'in 4. maddeyi ihlal etmediği yönündeki 1/b maddesine iştirak etmiyoruz.

Doç. Dr. Mustafa ATEŞ
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 16.03.2012 tarih ve 12-12/383-112 Sayılı Kararına;

KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulu'nun mezkur kararı ile hakkında soruşturma açılan teşebbüslerin, kuru incir alım fiyatları hususunda gerçekleştirmiş oldukları davranışların, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 4. maddesini ihlal edici nitelikte olup olmadığı incelenmiştir. Sonuç olarak, haklarında soruşturma yapılan teşebbüslerin, S.S. Tariş İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Tariş) dışında, Kanununun 4. maddesini ihlal ettiklerine karar verilmiştir. Dosyada yer alan bilgi ve belgelerin incelenmesi ve değerlendirilmesi neticesinde, Soruşturma Raporu sonucunda da yer verildiği şekilde, Tariş'in de Kanununun 4. maddesinde yasaklanan şekilde hareket ettiği kanaatine ulaşılmıştır. Bu çerçevede, Kararın, Tariş'in Kanununun 4. maddesini ihlal etmediğine yönelik 1(b) maddesine katılmamız mümkün olmamıştır.

Dr. Murat ÇETİNKAYA
Kurul Üyesi